

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

6'ncı Toplantı

7 Haziran 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Abdullah Güler'in, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'a Komisyon Başkanlığında göstermiş olduğu çalışmalarından dolayı teşekkür ettiğine, Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci'ye hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Abdullah Güler'in, (2/4484) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşülme usulüne ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci'nin, Komisyona güzel katkılar sunmaya devam edeceklerine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve 93 Milletvekilinin; Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4484)

ADALET KOMİSYONU

6'ncı Toplantı

7 Haziran 2022 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 15.35'te' açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Abdullah Güler,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'a Komisyon Başkanlığında göstermiş olduğu çalışmalardan dolayı teşekkür ettiğine, Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci'ye hoş geldiniz dediğine, (2/4484) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşülme usulüne, ilişkin açıklama yaptı.

Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci, Komisyona güzel katkılar sunmaya devam edeceklerine ilişkin açıklama yaptı.

İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve 93 Milletvekilinin; Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/4484) geneli üzerinde görüşmelere başlandı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 8 Haziran 2022 Çarşamba günü saat 11.00'de toplanmak üzere saat 18.32'de toplantıya son verildi.

7 Haziran 2022 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.35

BAŞKAN: Abdullah GÜLER (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)

SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Adalet Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, İç Tüzük’ümüzün 27’nci maddesi kapsamı içerisinde toplantı yeter sayımız vardır, toplantının açılışını yapıyorum.

Gündemimizde, Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin görüşmelerini gerçekleştireceğiz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Abdullah Güler’in, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç’a Komisyon Başkanlığında göstermiş olduğu çalışmalardan dolayı teşekkür ettiğine, Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci’ye hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Tabii, bir önceki toplantıdan sonra Başkanlık makamımız değişti, Yılmaz Tunç Bey AK PARTİ Grup Başkan Vekilliği görevine getirildi. Biz, Yılmaz Bey’e bugüne kadar göstermiş olduğu çalışmalardan dolayı Adalet Komisyonu adına çok teşekkür ediyoruz. Daha sonra, görev bize tevdi edildi, ben de bundan sonraki çalışmalarda sizlere başarılar diliyorum. Dilek ve temennilerini ulaştıran, desteklerini ulaştıran tüm milletvekillerimize şükranlarımı arz ediyorum.

Bu arada, tabii, AK PARTİ Grubundan da bir milletvekilimiz Komisyon üyesi olarak eksilmişti; onun yerine de Malatya Milletvekilimiz, eski Ticaret Bakanımız Bülent Tüfenkci Bey Komisyon üyesi olarak aramıza katıldı. Ben, kendisine hoş geldiniz diyorum, çok teşekkür ediyorum.

Başkanım, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci’nin, Komisyona güzel katkılar sunmaya devam edeceklerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Başkanım, söz verdiğiniz için teşekkür ederiz.

Öncelikle, size de hayırlı olsun.

Tabii, bütün arkadaşlar da bugüne kadar Komisyonumuza güzel katkılar sundular. İnşallah, sizlerin Başkanlığında bizler de güzel katkılar sunmaya devam edeceğiz.

Hayırlı uğurlu olsun.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Abdullah Güler’in, (2/4484) esas numaralı Kanun Teklifi’nin görüşülme usulüne ilişkin açıklaması

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Çok değerli milletvekillerimiz ve değerli Komisyon üyeleri, tabii, usul açısından birkaç hususu belirtiyim. Öncelikli olarak teklif sahibi İzmir Milletvekilimiz Mahmut Atilla Kaya’dan genel

sunumunu alacağız. O sunumu aldıktan sonraki gündem maddemizde varsa İç Tüzük 38 kapsamında Anayasa'ya aykırılık ve daha sonra, varsa diğer teklif dosyalarıyla birleştirmeye ilgili önergelerin değerlendirmesini yapacağız. Daha sonraki aşamada da gruplar adına görüşmelerimizi başlatacağız. Gruplar adına sözcülerimize söz verdikten sonra Adalet Komisyonu üyelerimize söz vereceğiz ve daha sonraki aşamada da dışarıdan katılan milletvekillerimize söz vermiş olacağız.

Ben, hayırlı ve güzel bir çalışma olmasını diliyorum ve öncelikli olarak şimdi... Biraz sonra da tabii -şu anda davetli listemiz var- dışarıdan davet etmiş olduğumuz bürokrat arkadaşlarımızın hangileri katılım sağladıysa onlarla ilgili listemiz de tamamlanacak, onunla da ilgili ayrıca bilgi vermiş olacağız.

Şimdi, teklif sahibi olarak İzmir Milletvekilimiz Mahmut Atilla Kaya Bey'e kanun teklifinin geneli üzerinde söz veriyorum.

Buyurun, söz sizde.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- *İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve 93 Milletvekilinin; Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4484) **

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Kıymetli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, yargı ve akademik dünyamızın kıymetli temsilcileri, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Başkanım, yeni görevinizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum; Komisyonumuza yeni katılan kıymetli Bakanımıza da yine aynı şekilde başarılar diliyorum.

Hukuk devletinin vazgeçilmez unsuru olan adil, etkin ve güvenilir bir yargının temini bakımından hâkim ve savcılarımızın en iyi şekilde yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından 2019 Mayıs ayında açıklanan Yargı Reformu Stratejisi Belgesi ve yine, 2021 Mart ayında ilan edilen İnsan Hakları Eylem Planı'nda insan kaynaklarının niteliğinin ve niceliğinin artırılması, yargının etkililiğinin ve kalitesinin artırılması hedef ve faaliyetlerini içerir altıncı yargı paketimizi 93 milletvekili arkadaşımızla birlikte Komisyonumuzun takdirlerine sunmuş olduk.

Teklifimiz 24 maddeden oluşuyor; Hakimler ve Savcılar Kanunu, Noterlik Kanunu, Danıştay ve Yargıtay Kanunu ve Türk Ceza Kanunu başta olmak üzere toplam 10 kanunda değişiklik öngörüyor. Tabii ki en başta, büyük ve kapsamlı değişiklik yaptığımız teklifimizdeki husus Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda yapılan düzenlemeler. Özellikle, bu noktada, teklifimizle birlikte, mesleğe giriş usulünü tamamen değiştiriyoruz; “hâkim adaylığı” müessesesini kaldırıyoruz, “hâkim ve savcı yardımcılığı” müessesesini oluşturuyoruz. Bu noktada, bu teklifle birlikte, meslek öncesi eğitim süresinin iki yıldan üç yıla çıkarılmasını öneriyoruz ve bu süre içerisinde de 3 dönem olarak bunu planlıyoruz eğitim dönemini; temel eğitim dönemi, görev dönemi ve son eğitim dönemi olarak. Temel eğitim dönemi ve son eğitim dönemi Adalet Akademisinde geçirilecek ve bu süreler biraz daha dar, daha sonra Adalet Bakanlığımızın çıkaracağı yönetmelikle o sürelerin tanımlanması ve zamanlanması yapılacak. Görev döneminde daha fazla bir sürede, özellikle eğitici hâkim ve savcı nezaretinde hâkim, savcı yardımcısı arkadaşlarımızın, âdetâ bir usta-çırak ilişkisi içerisinde mesleğe hazırlanmasını sağlamış olacağız. Yine görev döneminin ilk derece mahkemeleri, bölge adliye ve idare mahkemeleri ile Yargıtay ve Danıştayda tamamlanmasını bu teklifimizde öner öneriyoruz. Hâkim ve savcı yardımcılarının görevlerini kanunla düzenleyerek uygulamada kendilerini yetki ve sorumluluğu olan birer aktör hâline getiriyoruz. Daha sonra da sonuçta zaman içerisindeki bu üç yıllık eğitim periyotları, arada 4 yazılı ve 1 sözlü sınavla * (2/4484) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağına eklidir.

birlikte eğitici hâkim ve savcının kanaatleri de mesleğe kabul için belirleyici olacak bu teklifle.

Yine, hâkim ve savcılarının birinci sınıfa ayrılma şartları içerisinde de en az 3 meslek içi eğitim programına katılmayı bir şart hâline bu teklifimizle birlikte getiriyoruz.

Yine, ikinci olarak da Noterlik Kanunu'nda önemli değişiklikleri bu teklifimizle birlikte öneriyoruz. Birincisi: Noterlikte boş kalınmasının önüne geçmek için belli illerimizde -özellikle bu konuda, biliyorsunuz, uygulamada bütün arkadaşlarımızın da karşısına çıkıyordur- 2 defa yapılan ilana rağmen atama yapılamayan bir noterliğe üst sınıf veya aynı sınıf noterlerin; bu sınıflara üst sınıf veya aynı sınıf noterlerden istekli bulunmaması hâlinde de bir alt sınıftaki noterlerin arasından atama yapılabilme imkânını Noterler Kanunu'nda yapacağımız değişiklikte öneriyoruz.

Yine, noterlerin düzenlenmiş oldukları satış vaadi sözleşmelerinin talep hâlinde elektronik ortamda tapu siciline de şerh verilebilmesini bu kanun teklifimizde sağlamış oluyoruz.

Çok önemli bir düzenleme olarak ortaya koyduğumuz taşınmaz satış sözleşmelerinin tapu müdürlüklerinin yanında artık noterlerde de yapılabilme imkânını getirmiş oluyoruz. Burada da tapu harcı ve döner sermaye hizmet bedeli dışında vatandaşlarımız sadece taşınmazın değerine göre belirlenecek bir noter ücreti ödemiş olacaklar.

Yine, Türk Ceza Kanunu'nda, özellikle 237 ve 240'ıncı maddede önemli bir değişiklik bu teklifle birlikte öneriyoruz. Serbest piyasa rekabetini bozmak suretiyle, haksız ve yüksek miktarda gelir elde etmek amacıyla stokçuluk faaliyetleri gerçekleştiren fırsatçılarla daha etkin mücadele edebilmek için Türk Ceza Kanunu 237'nci maddede düzenlenen fiyatları etkileme suçunu ve yine Türk Ceza Kanunu 240'ıncı maddede düzenlenen mal veya hizmet satımından kaçınma suçundaki cezaların üst sınırını üç yıla çıkarıyoruz. Yine, besin veya malların değerleri veya işçi ücretlerinde artış veya eksilişi olması hâlinde cezayı yarı oranında, yine bu suçun failinin ruhsatlı simsar veya borsa tellalı olması hâlinde de yarı oranında cezanın arttırılmasını sağlamış oluyoruz bu teklifle birlikte.

Yine, ana değişiklik olarak ortaya koymuş olduğumuz, Danıştay ve Yargıtay Kanunlarında değişiklikler var.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun sabit üyeli mevcut çalışma yöntemiyle, daire sayısının 10'a düşürülmesi için öngörülen süreyi, iş yükünü de nazara alarak 2026 tarihine kadar uzatmış oluyoruz.

Yine, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu üye sayısını da 13'ten 9'a indiriyoruz. Biliyorsunuz, oradaki 46 daire şu anda 24'e indi. Buna paralel olarak da buradaki, Başkanlık Kurulundaki üye sayısını da 13'ten 9'a indiriyor ve bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilemeyecekleri noktasındaki sınırlamayı da bu teklifle birlikte kaldırmış oluyoruz.

Teklifimizin ana başlıkları bunlar. Zaten, maddelerdeki görüşmelerde yine bu konuda görüşümüz olursa teklifimize ilişkin ifade ederiz Başkanım.

Komisyonadaki arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin de teklife katkılarını bekliyoruz, sunmalarını istiyoruz. Teklifimizin Meclisimize, milletimize, ülkemize ve yargı camiasına hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyoruz.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Teşekkür ediyorum Atilla Bey'e.

Şimdi, sunumu aldıktan sonra, İç Tüzük 38 kapsamı içerisinde bir Anayasa'ya aykırılık önergemiz var, onu okutalım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4484) esas sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin TBMM İçtüzüğü madde 38 gereğince, ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından tartışılmasını arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre

İstanbul

Alpay Antmen

Mersin

Süleyman Bülbül

Aydın

Rafet Zeybek

Antalya

Turan Aydoğan

İstanbul

Tufan Köse

Çorum

BAŞKAN – Zeynel Emre Bey...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz bu konuda, Anayasa Profesörü Hocamız Sayın Kaboğlu partimiz adına gerekçesini kendisi açıklayacak.

Buyurun Hocam.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Hocam, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, sizi yeni göreviniz, Adalet Komisyonu Başkanlığı göreviniz için kutluyorum ve başarılar diliyorum. Sonra da teklif sahibi vekillerimize emekleri için teşekkür ediyorum.

Evet, bugüne kadar yapılan bu yargı reformlarının altıncı paketiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Her ne kadar 10 kanunda değişiklik öngören bir torba kanun ise de aslında bu teklifin kapsamı oldukça dar ve özellikle Yargı Reformu Strateji Belgesi, insan hakları eylem planlarıyla karşılaştırıldığında, ona da yollamalarda bulunmasına karşın bu çerçevede çok çok geride kaldığını söyleyebiliriz ama tabii ki ona girecek değilim çünkü ona girdiğim zaman, adil yargılanma hakkının asgari gereklerini yansıtan bir düzenlemeye olan ihtiyacımız biliniyor. Bizim Cumhuriyet Halk Partisi Adalet ve Anayasa Komisyonu üyeleri tarafından katılımcı yöntemli, demokratik meşruiyet temelinde hazırlanan 12 yasa önerimiz Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunuldu ve bir kısmı sizde bekliyor. Önemli bir kısmı, bununla sizin hazırladığınız yargı reformu paketleriyle örtüşmekte. Keşke onu gündeme alabilsek ve gerçekten yargı reformu konusunda adım atabilsek ama belirttiğim gibi, ben o konulara girmeyeceğim ve burada, getirmek istediğiniz, getirmeyi önerdiğiniz hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin hükümler çerçevesinde bir değerlendirme yapacağım.

Sayın Başkan, keşke teklifi hazırlayan değerli vekiller Türkiye’de bu hâkim ve savcı yardımcılığı için öngörülen üç yıllık süreyle kaliteyi yükseltme adına gösterdikleri çaba öncesi hukuk fakültelerinin durumuna bir göz atabilselerdi çünkü Türkiye’de hukuk fakülte sayısındaki niceliksel artış ile eğitim ve öğretimin niteliksel düşüşü arasında tam bir ters oran mı diyelim, doğru oran mı diyelim ama böyle bir gerçeklikle karşı karşıya bulunduğumuzu belirtmek isterim. Bu bakımdan, bu üç yıllık süre, öncelikle belirtmek gerekir ki çok uzun bir süre yani üç yıllık süre, neredeyse bugünkü hukuk fakültelerinin öğrenim süresine eş bir süre. Demek ki hukuk fakültelerinde nitelikli bir hukukçu yetiştirme yönünde eğitim öğretim programının ciddi olarak uygulanmadığı, yeterince formasyon verilemediği örtülü bir biçimde, dolaylı bir biçimde ifade ediliyor, itiraf ediliyor.

Şimdi, bunu belirttikten sonra, özellikle bu önerinin ilk 3 maddesi ile açıkça daha önce yaptığımız, burada görüştüğümüz ve Genel Kurulda oyladığımız reform paketlerinde karşımıza çıkan sorunlarla paralellik kurarak -aynı zamanda bunların önemli bir kısmını Anayasa Mahkemesine götürdük- Anayasa

Mahkemesi kararını veya kararlarını beklerken muhtemelen Anayasa Mahkemesinin iptal olasılığını da dikkate alarak birkaç hususu öne çıkaracağım ve bunlardan biri, bildiği gibi, burada da geçerli: Sınav tarzına ilişkin Anayasa Mahkemesinin hem doğrudan doğruya hâkim ve savcılarla ilgili olarak hem de genel olarak kamu görevlileriyle ilgili iptal kararları bulunmaktadır. Keşke bu kararlar da Anayasa madde 153'ün son fıkrası gereği burada dikkate alınsaydı ve gerekçeye en azından bunlar işlenseydi.

Şimdi, doğrudan 1'inci maddeye, 2'nci maddeye ve 3'üncü maddeye girecek olursak; son eğitim dönemini bitiren hâkim ve savcı yardımcılarını yazılı ve sözlü sınava tabi tutuluyor. Sözlü sınavda daha önce diğer yargı paketlerinde uzunca tartıştığımız üzere, sözlü sınavın Anayasa Mahkemesi kararlarında öngörülen ölçütler açısından sorunlu olduğunu söyleyebiliriz çünkü saydamlık ilkesinden uzaktır sözlü sınav, nesnellikini denetlemek mümkün değildir ve hâliyle burada keyfi uygulamalara yol açacağı açık olan denetimsizlik hâli, Anayasa'nın yasa önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10'uncu maddesine ve kamu hizmetine girme hakkına ilişkin 70'inci maddesine aykırıdır. Burada kameranın önemi, saydam biçimde sözlü sınavın yapılması ve hâliyle nesnellik ilkesinin de bu yolla sağlanması kamu hizmetine girme hakkının etkinliği açısından önem taşımaktadır; böyle bir düzenleme bunun, bu hakkın etkililiğini ortadan kaldırmaktadır.

Şimdi, burada diğer bir sorun, yazılı sınavı yapacak yazılı sınav kurulunun hâkim ve savcı yardımcılara ders verenler arasından Türkiye Adalet Akademisi Başkanınca seçilecek Başkan, 4 asil ve 2 yedek üyeden oluşacağı öngörülmektedir. Türkiye Adalet Akademisi Başkanı, Teftiş Kurulu Başkanı ve Personel Genel Müdürünü içeren sözlü sınav kurulunda ise hâkim ve savcı yardımcılara ders verenler arasından ilgili bakan yardımcısı tarafından seçilen 2 asil ve 1 yedek üyenin de yer alacağı öngörülmüştür. Buna karşın, yazılı ve sözlü sınav kurullarına hâkim ve savcı yardımcılara ders verenler arasından seçileceklerin hangi ölçütlere göre belirleneceği tanımlanmamıştır. Nasıl bir seçim yapılacaktır? Oysa bu konuda pekâlâ mesleki kıdem esas alınabilirdi yahut Adalet Akademisinde ders vermede kıdem gibi nesnel ölçütler rahatlıkla öngörülebilirdi, hâlâ öngörülebilir. Bu itibarla keyfi durum ve tercihlere yol açacağı açık olan söz konusu belirsizlik, Anayasa'nın yasa önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10'uncu maddesine ve kamu hizmetine girme hakkına ilişkin 70'inci maddesine aykırıdır.

Sonuç olarak, 1'inci maddeyle ilgili değerlendirme; bir, sözlü sınavın saydam olmayışı; iki, sınav jürisinin oluşumunda nesnel ölçütlerin uygun olmaması nedeniyle Anayasa'nın 10'uncu, 70'inci, 123'üncü ve 128'inci maddelerine aykırılık söz konusudur.

2'nci maddeye gelince; 2'nci maddeyle 2802 sayılı Kanun'a eklenen 10/a maddesinin 1'inci fıkrasının (d) bendinde hâkim ve savcı yardımcılarının mahkemedeki görevleri arasında gerekçeli karar taslaklarının hazırlanması da sayılmıştır. Mahkeme üyesi olmayan yardımcılardan gerekçeli karar taslağı hazırlayabilmesi Anayasa'nın 36'ncı maddesi açısından sorunludur, denebilir ki: "Bu karar değildir, bu karar taslağıdır." Ama karar taslağı sonuç olarak karara giden yoldur ve bu açıdan adil yargılanma hakkı gereklidir yönünden değerlendirilmesi gerekir.

Aynı fıkranın (g) bendinde hâkim ve savcı yardımcısının mahkemedeki görevleri arasında hâkim tarafından verilen fıkradaki diğer bentlere nazaran benzeri görevler de öngörülmüştür. Şimdi, benzeri görevler... Belirsiz kapsamlı bu bent hâkim ve savcı yardımcılarının görev tanımında Anayasa'nın 128'inci maddesiyle uyumsuz bir belirsizlik yaratmaktadır. "Benzeri görevler" tanımı bir hâkim yardımcısı için yeterli belirliliğe sahip değildir.

Maddenin ikinci fıkrasındaki (g) bendinde, hâkim ve savcı yardımcısının Cumhuriyet Başsavcılığındaki görevleri arasında savcı tarafından verilen- yine, fıkradaki diğer bentlere nazaran -benzeri görevler de sayılmaktadır ikinci kez, başsavcı tarafından. Bu da belirsiz kapsamlıdır ve hâliyle

Anayasa'nın 128'inci maddesi açısından sorunludur.

Bunların ötesinde, maddenin son fıkrasında sayılan hususların yönetmelikle düzenleneceğinin öngörülmesi, yine yönetmeliğe bırakılması birçok önemli hususun Anayasa'nın 123'üncü ve 128'inci maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

3'üncü maddeyle bitiriyorum. Hâkim ve savcı yardımcısı hakkında eğitim ve görev dönemlerinde 100 puan üzerinden değerlendirme formu düzenleneceği öngörülmüştür. Bu form düzenlenirken hâkim ve savcı yardımcısının ahlaki gidişinin de dikkate alınacağı öngörülmektedir. “Ahlaki gidişi” turnak içerisinde belirttim. Bu konuda, biliyorsunuz, Avrupa mahkemesinin Özpinar kararını hatırlatmaya gerek var mı, bilmiyorum; ilgili maddelerde konuşulur kuşkusuz; ben buralara girmiyorum.

Anlamı belirsiz olan ve kişilerin yaşam tarzlarına müdahale edilmesine yol açacak olan “ahlaki gidiş” ibaresi Anayasa'nın özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkını düzenleyen 20'nci maddesine ve yine, Anayasa'nın liyakat ilkesini düzenleyen 70'inci maddesine aykırıdır.

Maddenin, yine 3'üncü maddenin -tıpkı öncekilerde olduğu gibi- son fıkrasında, sayılan hususların yönetmelikle düzenleneceğinin öngörülmesi Anayasa'nın 10'uncu maddesine ve 70'inci maddesine aykırılık taşımaktadır.

Genel olarak diğer maddelerde, gerek 9'uncu maddede gerekse 14'üncü maddede Anayasa'ya uygunluk açısından sorun içeren düzenlemeler bulunmakla birlikte ben ilk 3 maddedeki bu açık aykırılıkları belirtmekle yetiniyor, düzeltileceği umuduyla hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Çok teşekkür ediyoruz değerli hocamıza.

Zeynel Bey, tamamlıyorsunuz herhâlde.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Evet, şimdi, geneli hakkındaki değerlendirmemizi yapacağız müsaadenizle Sayın Başkanım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Şöyle: Önce bunu oyalayalım. Daha sonra tümü üzerinde vereceğiz.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Ha, evet. Yo, tamam, bununla ilgili yani Anayasa'ya aykırılık konusundaki fikirlerimizi hocamız paylaştı.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Tümü üzerinde konuşacağız, orada hakkınız baki.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) –Yine, bizim birleştirme konusundaki talebimiz de ayrıyeten var.

Bunu oyalayalım, ondan sonra...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bunu oyalayalım, evet, sonra tümü üzerine geçeceğiz.

Değerli arkadaşlar, biraz önce okunmuş olan ve hocamızın da gerekçesiyle beraber anlatmış olduğu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...Kabul edilmemiştir.

Evet, birleştirme önergemiz var İç Tüzük 35 gereğince; onu okuyacağız, sonra tümü üzerine geçiş yapacağız.

Evet, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

(2/4484) esas sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi görüşmeleri öncesi CHP Grubu ve milletvekillerinin anılan teklifle ilgili 27'nci Yasama Dönemi'nde Adalet Komisyonuna havale edilmiş ve Komisyonun gündemine aldığı kanun tekliflerinin TBMM İçtüzüğü'nün 26'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “komisyon gündemine hakimdir”

ile 35'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbiriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler” ibareleri çerçevesinde (2/3692) esas sayılı Kanun Teklifi'mizin görüşülecek olan (2/4284) esas sayılı teklifle birleştirilerek görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre

Süleyman Bülbül

Alpay Antmen

İstanbul

Aydın

Mersin

Rafet Zeybek

Tufan Köse

Antalya

Çorum

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bir şey diyecek misiniz?

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şöyle kısa izahat yapayım müsaadenizle Sayın Başkan.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak uzunca bir süre Türkiye'deki yargıya ilişkin her branştaki aksaklıkları tespit ederek hangi alanlarda nasıl yasal düzenlemeler yapılması gerektiğini belirlemiştik ve bununla ilgili Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda yapılmasını istediğimiz değişikliklere ilişkin maddeler -13 maddeden ibaret- ve gerekçesiyle birlikte bunu 17/6/2021 tarihinde sunmuştuk. Dolayısıyla, buradaki bugünkü talebimiz de bu kapsamdadır; bunun bilgisini vermiş olalım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Çok teşekkür ediyorum.

Çok değerli milletvekillerimiz, okunan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi kanun teklifinin geneli üzerinde -biraz önce de nasıl bir usul izleyeceğimizi anlatmıştım- önce siyasi parti gruplarına söz vereceğiz, daha sonra Adalet Komisyonu üyelerimize ve dışarıdan katılım sağlayan milletvekillerimize söz vereceğiz.

Bu arada Komisyonumuza davet ettiğimiz ve şu anda salonumuzda bulunan bürokrat ve misafirlerimizi size tanıtmak istiyorum bilgi sahibi olmanız açısından: Türkiye Adalet Akademisi Başkanımız Muhittin Özdemir, hoş geldiniz; Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanımız Cihan Yıldız, hoş geldiniz; Yargıtay Genel Sekreterimiz Fevzi Yıldırım, hoş geldiniz; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürümüz Niyazi Acar Bey; Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu Başkanımız Abdullah Alacahan, hoş geldiniz; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcımız Hakan Şeker; Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürümüz Alim Polat; Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu Başkan Yardımcımız Mehmet Şirin Işık; Danıştay Genel Sekreter Yardımcımız Burakhan Melikoğlu, hoş geldiniz; Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkan Yardımcımız Ramazan Olpak, hoş geldiniz; Türkiye Noterler Birliği Başkanı Dursun Cin.

Bir seçim mi oldu bu hafta sonu?

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ BAŞKANI DURSUN CİN – Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Hoş geldiniz.

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ BAŞKANI DURSUN CİN – Sağ olun.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yine, Türkiye Noterler Birliği Komisyonu Üyesi eski Milletvekilimiz Abdurrahman Öz; Noterler Birliği Danışmanı olarak Şebnem Akipek Öcal, hoş geldiniz; Noterler Birliğinden Ahmet Alıcı; Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilisi Çağla Taş; Hazine ve Maliye Bakanlığından Merve Şahin; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Hukuk Müşaviri Ömer

Sinan Bayçelebi; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanı Hasan Çelik; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcımız Ahmet Hasan Kılıç; İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşaviri Murat Uzunparmak; Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Daire Başkanı İsmail Kılınçarslan; Adalet Akademisi Daire Başkanı Abdullah Murat; Adalet Bakanlığı Tetkik Hâkimi Ahmet Hamdi Taşyapan; Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Faruk Gökce; Adalet Bakanlığı Tetkik Hâkimi Abdülkadir Kutluk; Hâkimler ve Savcılar Kurulu İlker Çalışkan; Türkiye Adalet Akademisinden Selçuk Çiftçi; Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreter Yardımcısı Harun Karakuş; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğünde Daire Başkanımız Mehmet Dağlı; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğünde Daire Başkanımız Abdullah Kâmil Sarıyıldız; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğünde Tetkik Hâkimi Mehmet Tuncel; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğümüzde Hâkim İhsan Karataş; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğünde Uzman Hâkim Hamid Köse; Adalet Bakanlığımızdan Hakan Söğütü, Adalet Bakanlığımızdan Yasemin Sağlam, Adalet Bakanlığımızdan Fatih Hakan Işık, Adalet Bakanlığımızdan Rıdvan Güngör uzman olarak burada yer alıyor; Türkiye Barolar Birliğinden Avukat Özge Özder; Türkiye Barolar Birliğinden Avukat Burcu Öztürk; Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Can Balak; Ticaret Bakanlığımızdan Bayram Uzunoğlu; Hazine Maliye Bakanlığımızdan Selami Gül; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden Pelin Gökçe Uğurlu; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığımızdan Oğuzhan Tokgöz; Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğümüzden Daire Başkanımız olarak Tahir Akca şu anda burada hazır bulunuyorlar yani taraflarıyla beraber arkadaşlarımız burada hazırlar.

Şimdi kanun teklifimizin geneli üzerinde görüşmelerine başlıyoruz.

İlk sözü Cumhuriyet Halk Partisinden İstanbul Milletvekilimiz Zeynel Emre Bey’e veriyorum.

Zeynel Bey, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, bir kez daha yeni dönemin hayırlı olmasını temenni ediyorum, görevinizde başarılar diliyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Çok teşekkür ederiz.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, tabii, bu, altıncı yargı reformu paketi olarak kamuoyuna sunuldu, yansıdı. Biliyorsunuz, Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklanmıştı. Bu kapsamda belli hedefler, amaçlar şeklinde bazı açıklamalar oldu. Burada, esasında, yargıdaki güvenin kötü bir seviyeye gelmesiyle yargıdaki sorunların giderilebilmesine, bir yenilenmeye, bir düzeltmeye yönelik kamuoyunda büyük iddialarda bulunuldu. Bu altıncı pakette, altıncı paket dâhil, ülkedeki yargıya ilişkin sorunların çözümüne, yargıya güveni artırıcı bazı tedbirlerin alındığına yönelik herhangi yeni bir durumun olmadığını bir defa not düşelim. İkincisi: İnsan Hakları Eylem Planı. Yine, bu kapsamda, insan hakları alanında bazı yapılması gerekenlere yönelik açıklanan bir plan vardı, onun devamında da baktığımızda, o günden bugüne gelinceye kadarki düzenlemelerde bu amacın sağlanmadığını, hatta bu alanda daha kötüye gidildiğini de yine not düşelim. Bu açıklamalarımın sebebi: Bu kanunun genel gerekçesinde hem Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin hem de İnsan Hakları Eylem Planı’nda açıklananların burada bir gerekçe olarak sunulmasından ötürü; bu izahatı yapalım.

Şimdi, burada 3 tane temel düzenleme var. Birincisi, hâkim ve savcı yardımcılığı. İkincisi, noterlere ilişkin; gerek noterlerin sorumluluğu, gerekse görevlendirilmesi, kendi içindeki görevlendirilmesi ve ilave yeni görevler getirilmesi, bunlarla alakalı düzenlemeler var. Üç “stokçuluk” diye bilinen o konuda, işte fiyatları etkileme suçunda, ceza artırımı var.

Şimdi, öncelikle şu izahatı yapmak istiyorum: Liyakatin esas olmadığı hiçbir yerde bu tür

düzenlemelerin yani hâkim, savcı yardımcılığının iyi ya da kötü olacağı yönünde bir düşüncüyü açıkçası açıklamakta zorlandığımızı ifade edelim. Çünkü, bugün, Türkiye’de son yıllar içerisinde hiç olmadığı kadar yoğun bir hâkim, savcı alımı oldu -ben zaman zaman toplantılarımızda söylüyorum- yani siz iktidara geldiğinizde, AKP iktidara geldiğinde Türkiye’de yaklaşık 7 bin hâkim savcı vardı, bugün bakıldığında bunların belki de 2 bini ancak görevdedir, gerisi emekli oldu, görev süreleri bitti; bugün 26 bin seviyesinde hâkim, savcı var. Dolayısıyla hiçbir cumhuriyet hükümetinin almadığı kadar ki tarihte bütün hepsini topladığımızda hiçbir hükümetin yapmadığı kadar hâkim, savcı alımı gerçekleştiren bir iktidarsınız. Şimdi, burada liyakat konusuna gelince de üzülerek ifade edelim yani güreşçinin banka yönetim kurulu üyesi dahi yapılabildiği bir düzenin içerisindeyiz.

Bizim Anayasa’dan ve İç Tüzük’ten kaynaklı milletvekili olarak bazı haklarımız var. Nedir bunlar? Yasama ve denetim kapsamında bakanlara soru sorma, yazılı soru sorma; sözlü soru sorma ortadan kaldırılmıştı. Sayın Başkan, şunu ifade edeyim: Yazılı sorularda da açıkçası bakan veya kurumunun işine gelen sorular cevaplanabiliyor, işine gelmeyenler cevaplanmıyor. Mesela bir örnek vereyim, en son çıkardığımız o özel af kanunundan sonra bir soru sormuştum Adalet Bakanına, dedim ki: “Bu kanun kapsamında kaç kişi bundan faydalandı? Ne kadar insan tahliye oldu, cezaevinden çıktı? Bunların suç tiplerine göre sırası nedir, sayısı nedir?” Yani bunlar gizli bilgi değil. Meclisin yaptığı bir yasama faaliyeti sonrasında kamuoyunun esasında bilmesi gerekenler şeyler; iktidarın, Meclis çoğunluğunun verdiği karardan nasıl sonuçlar çıktığının bilinmesi gereken sorular. Tabii, buna cevap verilmedi.

Şimdi, mesela, bizatihi, buradaki liyakati yani yargıya ilişkin alımları ortaya çıkarabilmesi için yine yakın zaman içerisinde -umarım bunu cevaplarlar- Adalet Bakanına bir soru sordum -bunu müsaadenizle buradan da tutanağa geçireyim, herkes de bilsin- dedim ki: “Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Bekir Bozdağ tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. Bakın, burada sunduğumuz gerekçe, yargı organları, bir ülkenin devlet yapılanması içinde hukuk sisteminin işleyişini sağlayan temel kurumlardır. Yönetim mekanizmasının hukuk normları, toplumsal düzenin adalet esasında işlemesi yükümlülüğünü üstlenen yargı organlarının bu yükümlülüğünü eksiksiz yapabilmesinin yolu ise bunun bağımsızlığına bağlıdır. Yasama ya da yürütmenin vesayetine girmiş bir yargı, işlevini yerine getirmek bir yana sistemsiz sorunun kaynağına dönüşebilmektedir. Yargı bağımsızlığına zarar veren, etkenlerin başında ise yargının siyasallaşması gelmektedir ki bu yönde gidiş son yıllarda ivme kazanmıştır. Genelde siyasetin, özelde ise iktidar partisinin siyasi taraf olduğu davalarda verilen kararlar hukuk sistemimizin âdeta kara deliğine dönüşmüş durumdadır. İktidarın politikalarını eleştiren başta muhalif parti temsilcileri ile düşünce ve ifade özgürlüğü bağlamında çeşitli protesto eylemleri gerçekleştirenler, ne yazık ki yargı eliyle özgürlük ve haklarından mahrum kalmaktadır. Yargı bağımsızlığında yaşanan tahribatı ortaya koyan göstergelerinden birini de Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuruların içeriğinden gözlemleyebilmekteyiz. Yüksek mahkemeye geçen yıl 66.121 başvuru olmuş, bunlardan yüzde 73’ü adil yargılanma hakkı kapsamında yani yargı mercilerinin kararları taraflar açısından adil bulunmamakta ve itiraz yoluyla hak arayışı devam etmekte.

Toplumsal kahir ekseriyeti, yargı organlarına son dönemde atanan hâkim ve savcılarla yargının işleyişinde var olan sorunların arttığı kanaatindeyiz. Hâkim ve savcı mesleğine alımlarda uygulanan 70 baraj puanının 2017 Ocak, 2019 Şubat aylarını kapsayan iki yılı aşkın süre boyunca uygulanmadığı, bunun da alımlarda siyasi etkiyi arttırdığı, hâkim ve savcı niteliğini düşürdüğü bir gerçektir. Bu bağlamda;

1) 2017 yılı başı ile 2022 yılı Nisan ayının sonuna kadar o zaman diliminde mesleğe ilk kez kabul edilen hâkim ve savcı sayısı kaçtır, bunların yıllara göre dağılımı nasıldır?

2) 2017 yılının başı ile 2022 yılının Nisan ayının sonunu kapsayan zaman aralığında mesleğe

ilk kez kabul eden hâkim ve savcıların kaç 70 puan kriteri aranmaksızın atanmıştır, bunlardan kaç avukatlıktan hâkim ve savcılığa geçiş yapmıştır?

3) 2017 yılının başıyla 2022 yılının Nisan ayının sonunu kapsayan zaman aralığında avukatlıktan hâkimlik ve savcılığa geçiş yapanların kaç hâkim ya da savcı olarak atanmadan önce herhangi bir siyasi partide görev üstlenmiştir?

4) 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında meslekten ihraç edilen hâkim, savcı sayısı kaçtır, bunların kaç terör örgütüyle iltisaklı ve irtibatlı olma suçlamasıyla ihraç edilmiştir?

5) 15 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde kaç hâkim ve savcı vardır, bunlardan kaç kadın, kaç erkektir; mevcut hâkim ve savcılarının yaş ortalaması kaçtır?”

Amaç ne bu sorularda? Yargının bir fotoğrafını görelim. Bakın, on beş gün geçti zaten cevap verilmedi, göreceğiz.

Şimdi, liyakatle alakalı biz bunları niye söylüyoruz? Çünkü gerek siyasi çalışmalarımızda gerekse toplumun içerisinde var olduğumuz anlarda gerekse de Türkiye’deki önemli kurumların başındaki insanların açıklamalarından önemli pozisyonadaki yargıçların açıklamalarından biz bunları alıyoruz.

Şimdi, buraya gelirken yine bu alanda liyakatin olmadığını ve bu yöndeki halkımızdan gelen şikâyetlerin bizatihi tespiti amacıyla bazı haberlere şöyle bir göz attım: Bakın, bir arkadaşımız, Ünal Aydın isimli bir genç kardeşimiz, hâkim ve savcılık sınavında 17.935 kişi arasında 13’üncü oluyor, 100 soruda 93.36 puan alıyor. Yani bu aday, mesela mülakatta neyi yanlış yapmış da 61 puan alarak elenmiş olabilir? Yani bunu gerçekten... Hani kamuda insanlara bu “Cumhuriyetin temel niteliği ne?” dersek “Bir fırsat eşitliği olduğunu, gariban bir ailenin çocuğunun da en tepelere kadar yükselbildiğini göstermektir.” diyeceğini unutmayalım. Mesela olur ya bilmesi gerekenin ya da bizim bilmediğimiz ama bilmesi gerekenin, onun için bildiği bir şey varsa bu tip meselelerin de açığa çıkması lazım. Biz bunun için diyoruz ki: Türkiye’de sözlü sınav hep kötüye kullanılıyor ama sözlü sınavların da bir şekilde sesli ve görüntülü şekilde kaydedilmesi, denetime açık olması -evet, özel bir meslek bu- ama gariban vatandaşların da hakkının yenmemesi lazım. Yani burada ne diyor biliyor musunuz? Diyor ki: “Benim babam kahveci, annem ev hanımı; elenmem normal.” Şimdi, vatandaş nezdinde de bir kabulleniş var. Dolayısıyla bu, hukuk devletini temelden sarsan bir durumdur.

Şimdi, bakın, bir hâkim, savcı alımında listeler çeşitli şekillerde açıklanıyor, bizim bunlardan yazılı olarak sunduklarımız var ve bakıyorsunuz, Sayın Başkan, birçoğu sizin partiniz içerisinde hep önemli konumlarda görev yapmış kişiler. Şimdi, denebilir ki: “Efendim, burada bir yasal engel yoktu, biz yaptık.” ama herhangi bir şekilde muhalif partinin... Ben size burada sayayım, mesela sizin AK PARTİ Zonguldak İl Gençlik Kolları Başkanı, Sultanbeyli İlçe Başkanı ve aynı zamanda belediye başkan adayınız, Giresun İl Yönetim Kurulu Üyeniz, Adana eski üyeniz, Konya’daki üyeniz, Rize’deki eski yöneticiniz, Kaman belediye başkan adayınız, Kırıkkale İl Başkan Yardımcınız, Çayırova İlçe Yönetim Kurulu Üyeniz, Adana milletvekili aday adayınız, Kırklareli Merkez İlçe Yönetim Kurulu Üyeniz, eski Trabzon İl Başkan Yardımcınız, Tokat İl Başkanınız, Giresun üyeniz, Edirne’den milletvekili adayınız, Tokat’tan ilçe yöneticinizin yakını yani böyle bakıyorsunuz, Giresun İl Yönetim Kurulu Üyesi, şimdi bunlar, böyle liste devam edip duruyor. Bakın, bunlar sadece sizin partinizden olursa, orada üyelik veya bir yöneticilik yapmışsa bu listelerde isimlerini buluyorsunuz.

Şimdi, herhangi bir Cumhuriyet Halk Partilinin ya da herhangi bir diğer siyasi parti mensuplarının Türkiye’de -Mecliste olması şart değil- herhangi bir şekilde, herhangi kademesinde görev yapmış birisinin buralarda hâkim-savcı olduğuna yönelik bir tane örnek gösterebilir misiniz? Yani biz partimizde neredeyse her kademede görev yaptık, neredeyse her kademede görev yapan arkadaşlarımızı

da tanıyoruz, bir arkadaşımız daha bize söylemiyor ki: “Şuradan birisi de gitti, hâkimlik sınavında yazılıdan yüksek aldı, sözlüyü de geçti, hâkim, savcı oldu.” Şimdi, bunu da bir not düşelim.

Değerli arkadaşlar, bununla birlikte, mesela ağırlıklı olarak hâkim-savcılara -görev yaparken özellikle yerel mahkemede- coğrafi teminatı biz çok önemsiyoruz çünkü hâkim-savcı karar verdiğinde ertesi gün bir yere sürülmeyeceğini bilmesi lazım. Yani bu yönde de özellikle siyasetin baskısının çok olduğu kararlarda, açıkçası sizlerin hoşuna gitmeyen kararlara imza atanların çok kısa sürede, hemen ertesi gün başka yerlere gönderildiği çok şey gördük. Bakın, İnsan Hakları Eylem Planı’nda altı ay içerisinde bunun getirileceğinin sözünü vermiştiniz; üzerinde çok ciddi zaman geçti, böyle bir düzenleme yok. Yani bu sizin açıkladığınız belgeler içerisinde de -biz satır satır takip ediyoruz arkadaşlarla- hakikaten okurken bizim “Aslında böyle bir şey gelse iyi olur.” dediğimiz düzenlemeler dahi gelmiyor.

“Peki, biz böyle söylüyoruz, burada hâkimler ne diyor?” dediğimizde bakıyorum zaman zaman çeşitli komisyonlarda gerek Mecliste gerekse başka platformlarda, işte, Hâkimler ve Savcılar kurulu Daire Başkanlarının, Yargıtay Ceza Genel Kurulu Başkanlarının yapmış oldukları açıklamaları, bunları da böyle şeylerden topluyorum. Burada en tepedeki hâkimlerin şu ifadeleri var, bakın diyorlar ki: “Deneyimsiz hâkimlerden dolayı bizim çok rahatsız olduğumuz kararlar var.” “Yargı için ciddi kayıp olan kararlar var.” “Ceza indirimi konusunda itiraz edilen konularda yani vatandaş açısından söylenen ifadelerde haklılık payı var, biz de rahatsız oluyoruz.” Bakın, direkt bizim ifadelerimiz değil bunlar, bu insanların ifadelerinden derledim. Yine bir Yargıtay Ceza Genel Kurulu Üyesi diyor ki: “Bazı kararları aileme dahi izah edemiyorum ben.” İşte, kamuoyunda rencide eden kararlar alınıyor. Yani bunlar bizatihi mesleğin içerisindeki yüksek yargıda görev yapan insanların söyledikleri.

Şimdi, mesela bir hâkim -daha önce bu dile geldi ama bu konuyla ilişkili olduğu için yine dile getirmek istiyorum- şöyle bir şeyi karara yazıyor, diyor ki: “Siyasilerin yakınları hakkında soruşturma dahi açılmazken suçu daha az olana ağır ceza adaletle bağdaşmaz.” bir uyuşturucu davasında. Tabii, HSK tarafından Siirt’e atılıyor hemen peşinde. Bunlar niye? Sonuçta, kamuoyuna yansıyan, altı dolu birçok açıklama oluyor ve bu açıklamalar, itiraflar sonrasında yargı yapması gerekeni yapmıyor. Yine, hakkında birçok iddia geçen... Mesela -isim vererek söyleyeyim- Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanının hakkında birçok iddiada bulunuldu. Nasıl bir denetim yapıldı, o daha belli olmadan bakıyorsunuz Danıştay Üyesi olarak seçildi. Sayın Başkan, şimdi sizin getirdiğiniz kurallarda -bizim geçirdiğimiz değil- diyorsunuz ki: “Sulh ceza hâkimi olabilmek için o yerde dört yıllık kıdeme sahip olmak lazım.” Peki -ben burada örnek aldım- mesela bir gazeteci hakkında verilen tutuklama kararı, yani dört yılı dolmamış, üç yıl on aylık meslek kıdemi olduğu ortaya çıkıyor yani karar çıkartıldığı zaman bu uygulanmadıktan sonra bunun ne önemi var? Bunu kim denetleyecek? Şimdi, bunları söyledikten sonra şunu da ifade edeyim: Bütün bunlarda bakın “insan hakları” diyoruz “Anayasa” diyoruz “Yüksek Mahkeme” diyoruz; ben size söyleyeyim: Benim açımdan biz önce hukukçuyuz yani adalete sadık kalacağımıza, hukuka bağlı kalacağımıza yemin etmiş insanlarız. Dolayısıyla, bu yönüyle baktığımda ben mahkeme kararlarında inanın, yani o partiden olmuş, bu partiden olmuş, şu görüşten olmuş, birçoğunu hiç hayatımda da görmedim, bunlar benim konum da değil aslında; onun için isimler nezdinde de vermek istemiyorum bunları ama şu notu düşmek lazım: Şimdi, bir yargıç düşünün, bu yargıç çok açık bir şekilde Anayasa Mahkemesi kararlarına uymamış insan haklarının emredici hükümlerine uymamış, bununla ilgili mevzuata uymamış, bütün bunlara uymamış ve ne hikmetse ki bütün siyasi ve politik kararlar kendisinin önüne gitmiş, kendisinin önüne gitmemişse de kendisi o adliye içerisinde heyetini de alarak gezmiş -gezen bir heyet yani bu meslekte yirminci yılıma geldim neredeyse, ben böyle bir uygulama da hiç görmedim- toplamda da ne bileyim, çok net, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymamış ve Bakan Yardımcısı olarak atanabiliyor. O zaman ne oluyor

biliyor musunuz? Siz bu kadar hâkim, savcı içerisinde “Ya, işte, yanlış karar; ne yapalım?” diyeceğiniz bir izahat da yok çünkü bunu irade olarak sahipleniyorsunuz, benzeri diğer kararları veren insanların yükselmesinde de biz bunu görüyoruz.

Maddelere ilişkin düşüncelerimizi ayrıyeten açıklayacağız ancak şu notu da düşmek istiyorum: Şimdi, bazı meslek örgütleriyle ilgili yapılan düzenlemeler; olabilir, ihtiyaç vardır, yoktur ama bu meslek örgütlerindeki insanları bizzat dinlemek lazım. Şimdi ben bana gelen belgelerden söyleyeyim: Noterlerle ilgili bir düzenleme yapılıyorsa Noterler Birliği Başkanı ve yönetiminin bir yazılı görüşünün de olması, alınması ya da tartışılması gerekmez mi? Bakın, bana kendileri gönderdi ve ben burada bakıyorum, bu düzenlemenin doğru olmadığını düşünüyorlar. Şimdi öyleyse, mesleğin içerisinde bulunan insanların görüşünü almadan da bu tür düzenlemeleri yapmamak lazım diye düşünüyorum.

Benim geneli hakkında söyleyeceklerim şimdilik bunlardan ibaret, maddelere ilişkin düşüncelerimizi ayrıyeten paylaşacağım .

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER - Ben çok teşekkür ediyorum Zeynel Emre Bey’e

Şimdi, HDP adına Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları ve değerli misafirler; hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Başkan, öncelikle hayırlı uğurlu olsun, burada değildim

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER - Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) — Öte taraftan, yeniden üye olarak seçilen Bülent Bey’e de hayırlı olsun dilekelerimizi iletiyoruz.

Şimdi, Sayın Başkan, tabii, uzun bir süredir bu Komisyonunda birlikte mesai yapıyoruz fakat ilk mesaimiz şöyleydi: Önceki Adalet Bakanının “Yargı Reformu Stratejisi Belgesi” diye kitaplaştırmış olduğu bir kitapla biz yola çıktık 2019 yılında ve bu kitapçıkta, herkese de umut veren “2023 Yargı Vizyonu Güven Veren ve Erişilebilir Bir Adalet Sistemi” başlığı adı altında, olması gereken ve teorik olarak da herkesin altına imza atması gereken kurallar vardı, 7-8 kural vardı . Bunlar: İnsan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi, yargıya güvenin artırılması, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesi, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi. Şimdi, bu ilkelerin tamamı iktidarınız süresince maalesef eksik bırakılan, maalesef üzerinde gerçekten çalışma yapılması gereken ilkeler idi. Üç dört sene önce bu ilkelerle mevcut olan, 27’nci Dönemden 27’nci Dönemden sonra gelen Adalet Bakanı bu stratejilerle ortaya çıktı ve o günden bugüne kadar çeşitli paketler geldi ve paket üzerine paketler geldi.

Şimdi izin verirseniz bu geneli üzerinde, yine bir torba kanun teklifi, bunun üzerine biraz zamanınızı alacağım ama adaletin bu strateji belgesinde belirtilen adalete erişim olsun, tarafsız ve bağımsız bir yargının olmayışı hususu olsun ve adaletin birebir dokunması gereken alanların ne kadar antidemokratik hâle getirildiğine, demokratik bir toplumda olması gereken hususların ne kadar müdahale alanı hâline getirildiğine dair örneklerle bir fotoğraf çekmek istiyorum bu toplantıda. Bütün yargı paketlerinin geldiği süreçlerde bunları dile getirdik ve getirmeye devam edeceğiz ve izinizle bu konudaki düşüncelerimizi açıklamak istiyoruz.

Hukuk ve yargının sorunu ve çözümü bazı kanunlarda değişiklik yapılmasıyla giderilebilir bir durum değildir, o tespiti her şeyden önce yapmak lazım. Bu anlayışla ve bu yöntemle reformdan

bahsetmek de mümkün olmayacaktır. Türkiye’de yargı sorunu toplumun bütün sorunlarının başı niteliğinde olan temel bir sorun hâlidir. Kuvvetler ayrılığının somut ve demokratik bir ülkede olması gerekecek bir şekilde düzenlenmesi gerekirken bu sorun hâlâ düzenlenmemiştir ve ciddi bir şekilde adalete tesir eden bir konudur.

Adalet sorunu, aynı zamanda ülkenin temel sorunlarının da ayrı bir yansıması hâlidir. Toplumun çeşitliliği, ekonomik sorunlar, sosyal sorunların temel çözüm noktası yeniden toplumsal uzlaşmanın sağlanması gerektiği, yeni bir anayasanın oluşturulmasıyla başlama zorunluluğu olduğu ortadadır.

Yine, torba bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız. Kanun yapma tekniği açısından da sorunlu bir anlayış mevcuttur ne yazık ki. Reform, yenilik ve toplumsal anlamda sorun hâline gelen ve sürekli suç üreten bir sistemin düzeltilmesi bu yöntemle mümkün değildir. İktidarın yaklaşımı ve suç politikası yanlış bir politika hâline gelmiştir.

Anayasa’sıyla birlikte tüm temel yasaların görünümü içler acısı bir durumdur. Binlerce değişiklik yapılmakta ve ne yazık ki bu bölüm pörçük değişiklikler toplumsal soruna çözüm getirmekten uzak bir anlayıştır. Kadın cinayetlerine yaklaşım sorunludur, demokratik mücadeleye bakış açısı sorunludur, çevreye yaklaşım sorunludur, insan haklarına yaklaşım sorunludur. Bu politik yaklaşım ve sorunlu yaklaşım çözüm getirmekten uzaktır. Bu Komisyonunda yapılan her türlü kanun teklifi görüşmelerinde defalarca eleştirilerimiz oldu ve bu eleştirel yaklaşım sonucunda hiçbir değişiklik de öngörülmedi.

Yargının sorunlarını çözmek, reformdan bahsetmek bu politik yaklaşımla da mümkün değildir. Bu paketten önceki paketler adalete bir çözüm getirdi mi? Getirmedi tabii ki. Mahkemelerin işleyişinde bir iyileştirme getirdi mi? Kadın cinayetlerini önledi mi? Çevrenin talanına bir çözüm getirdi mi? Toplumsal barışı sağladı mı? Bu mevcut olan sorunsal yapılar ortada ve çözüm bekleyen sorunlar ne yazık ki.

Şimdi, bu sorunları temel sorun hâline getiren çeşitli yaklaşımlar var. Her şeyden önce HSK’nin yapısı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısı derhâl değiştirilmesi gereken bir yapıdır. Bu, Anayasa’nın 159’uncu maddesi uzlaşısıyla değiştirilmesi gereken bir yaklaşım olmalıdır. HSK’nin Başkanı Adalet Bakanı’dır. Yeni sistemde bakan siyasi bir aktördür, seçimle gelen bir bakan değildir, atamayla gelen bakan, bir siyasi partinin de aynı zamanda temsilcisidir.

Kanun yapıcının kanun yapma tekniği sorunludur. Muhalefetin etkisi yoktur, aynı zamanda bilimsel kurulların ve bilimsel yapının, STK’ların da hiçbir şekilde görüşleri alınmamaktadır.

Yargının içsel ve dışsal sorunları vardır. HSK’nin 7 üyesi Meclis, 6 üyesiye Cumhurbaşkanınca seçiliyor. Başkanı Adalet Bakanı’dır yani siyasi parti başkanı tarafından seçilmektedir. Bu uygulama hukuk güvenliği açısından tehlikelidir ve bu anayasal hüküm, hukuk güvenliğinin olmadığı başka bir göstergesidir. Türkiye’nin yönetimi ve yargı sistemi olağanüstü ortamdan çıkamamıştır, onlarca paket gelmiş olmasına rağmen çözüm de ne yazık ki olamamıştır. Hâkim ve savcıların yer ve kürsü talimatı yoktur. Adli kolluk sisteminin acilen kurulması gerekirken maalesef, bu konuda herhangi bir çalışma yürütülmektedir. Hazırlık soruşturmaları ve delil toplama İçişleri Bakanlığının tekelindedir. Yapının işleyiş tamamiyen hukuktan uzak ve siyasileşmiş bir organ hâline getirilmiştir. Bu yaklaşımla yargının sorunlarını çözmek, çözüme ulaştırmak da mümkün değildir.

Yargıda paket paket düzenlemeler yapıldı ama çıkarılan paketlere paralel olarak yargının durumu iyiden iyiye kötüye gitmiştir. Yargıya olan güven ne yazık ki yüzde 30 civarındadır. Bu paketler sıralı olarak yürürlüğe girerken hukuksuzluklar da katlanarak artmıştır. Bu süreçte özgürlüklere ilişkin ciddi şekilde kısıtlamalar yaşanmıştır. İktidarın küçük ortağı MHP’yle birlikte düzenlediği ve 16 Nisan 2017 referandumuyla kabul edilip 9 Temmuz 2018’den itibaren uygulanmaya başlanan, “Cumhurbaşkanlığı

hükümet sistemi” olarak adlandırılan tek adam rejimiyle ülkede korku imparatorluğu inşa edilmiş, ifade, örgütlenme, toplantı, gösteri özgürlüklerine yönelik yasaklar, işkence ve kötü muameleyle kamusal alana taşınan şiddet politikaları, medya ve sivil toplum örgütlerine dönük baskılar âdeta gündelik yaşamın bir parçası hâline gelmiştir. Türkiye İnsan Hakları Vakfının 2021 yılındaki verilerine göre, Türkiye’de işkencenin boyutunu gözler önüne seren rapora göre, geçtiğimiz yıl kendisini veya bir başka yakını işkence ve diğer kötü muamele gördüğüne ilişkin 984 kişi TİHV’ye başvuruda bulunmuştur. Başvuruların 616’sı yıl içinde işkenceye maruz kaldığını belirtirken ne yazık ki bu rakam, vakfın kuruluşundan bu yana, yıl içinde işkence nedeniyle yapılan en yüksek başvuru sayısına tekabül etmektedir. Sayın Başkan, TİHV’in işkenceye ilişkin birçok raporu söz konusudur, bunları biz yazılı bir şekilde kendi muhalefet şerhimizde bildireceğiz.

Fakat, yine, yargının işaret ettiği önemli meselelerden bir tanesi de Kürt siyasetçilerine ve seçilmişlerine yönelik operasyonlar ve cezaevlerinde rehin tutulan siyasetçilerdir. Belediyelerimize ve seçilmişlerimize dönük yapılan kayyum gaspları, görevden uzaklaştırma ve tutuklamalar neredeyse günbegün artan nitelikte olan bir meseledir. 4 Kasım 2016’dan bu yana HDP Eş Genel Başkanları dâhil olmak üzere 15 HDP milletvekili tutuklandı; Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ dâhil olmak üzere 8 milletvekili hâlâ cezaevlerinde bulunmaktadır, 10 bini aşkın Kürt siyasetçi cezaevlerinde tutulmaktadır. Yine, AİHM’in Demirtaş ve HDP’li 40 vekil hakkındaki dikkat çeken kararları ne yazık ki uygulanmamakta ve bu yönde yargı hiçbir şekilde harekete geçememekte, bu şekildeki direnişi devam etmektedir.

Sayın Başkan, sadece siyasetçilere yönelik olan baskı ve insan hakları ihlalleri söz konusu değildir. Aynı zamanda, basına ve gazetecilere yönelik politikalar da yine yargının temel sorunu hâline gelmiştir. Uzun zamandır basın-yayın alanında ilan edilmemiş bir olağanüstü hâl rejimiyle karşı karşıya olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz. İktidarın yaklaşımı, baskılar ve basın özgürlüğü açısından yaşananlar bizlere gösteriyor ki Türkiye, gazeteciler için bir cezaevi konumundadır -bunu verilerle biraz sonra sizlere aktaracağım- bu durum, cezaevinde olmayan gazeteciler için de geçerliliğini korumaktadır çünkü dışarıdaki gazeteciler de özgür bir ortamda mesleklerini icra etme imkânı bulamamaktadır. Sadece 2021 yılı hak ihlali istatistiklerine yansıyan veriler şu şekildedir: Saldırıya uğrayan gazetecilerin sayısı 55’tir, saldırıya uğrayan yayın organı 2’dir, öldürülen gazeteci sayısı 2’dir, gözaltına alınan gazetecilerin sayısı 61’dir, haber takibi engellenen gazetecilerin sayısı 103’tür ve hapis cezası yüz otuz üç yıl sekiz ay yirmi bir gündür, para cezası sadece gazetecilere yönelik olarak 72.206 liradır. Yani basın-medya kuruluşlarına yönelik engelleme ve sansür, RTÜK cezalarıyla birlikte de yine ayyuka çıkmıştır. Yayın sayısı, yasaklanan yayın sayısı 12’dir, ceza sayısı 59’dur, ilan reklam cezası verilen gazetelerin sayısı ise onlardır.

Şimdi, yine kapatılan internet siteleri, yine erişim engeli getirilen haber siteleri saymakla bitmeyen hususlardır Değerli Başkan.

Yine, muhalif ve Kürt basını üzerinde de artan baskı ve sansürün önlenmesi bir yana, mevcut kanun teklifi yasalastığında da biz yine buna benzer hususlarla biz karşı karşıya kalacağız.

Sayın Başkan, bu baskılar, antidemokratik uygulamalar sadece bu alanla da sınırlı kalmıyor; cezaevlerinde tutulan çocuklara baktığımız zaman, yeni almış olduğumuz verilere göre, aileleriyle birlikte cezaevlerinde tutulan 0-6 yaş arası çocukların sayısı 376’dır. 7-12 yaş arasında tutulan çocukların sayısıysa 691’dir. Bunlar, maalesef, aileleriyle beraber cezaevinde yaşamlarını sürdürmek zorundadırlar.

Hasta mahpuslara yönelik de yine bu sistemin getirmiş olduğu çeşitli hukuksuzluklar vardır Değerli Başkan. Bakın, cezaevlerinde 341.502 tutuklu bulunduğu ilişkin elimizde kesin olmayan

veriler söz konusudur. 651’i ağır olmak üzere 1.517 hasta tutuklunun olduğuna ilişkin İnsan Hakları Derneğinin verileri söz konusudur.

Pandeminin başında yapılan düzenlemeyle birçok adli tutuklunun tahliye edildiğini ve tutuklular arasında ayırım yapıldığını ifade eden, mevcut olan İnsan Hakları Derneği... Serbest bırakılanlar arasında suç örgütü üyeleri ve adli suçlular var. Maalesef, siyasi tutuklular bunun dışında tutulmuştur ve yargının buna ilişkin yaklaşımı da ne yazık ki sorunludur. 46 hasta tutuklu hayatını kaybetti cezaevlerinde. Adli Tıp Kurumunun mevcut iktidarın bir aparatı hâline geldiğine ilişkin gerçek anlamda veriler elimizde mevcuttur. Bu nedenle, vermiş olduğu kararlar neticesinde, cezaevlerinde kalmaları mümkün olmayan ağır hasta mahpusların uğramış oldukları işkenceler de ayrı bir ihlal hâlidir. Aysel Tuğluk bunun en iyi örneğidir.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Kanuna dair konuşalım da daha erken bitirelim.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, adalet gene pakettir ya. Paket olduğu için Sayın Vekilim, o yüzden, oraya da geleceğim.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Basın açıklaması yapın onları.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yani getireceğiz, bu mesele buranın sorunu çünkü.

Adli Tıp Kurumu, gerçekten, sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi raporlarında son ve tek merci olmaktan çıkarılmalı ve tam teşekküllü hastanelerin ve üniversite hastanelerinin raporları da kabul edilmelidir bu sorunun çözülmesi açısından.

Adaletle ilişkin olan sorunlara ilişkin birkaç öneriyi daha söylemek suretiyle devam edeceğim. Sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi kararlarında cumhuriyet savcılarının takdir yetkisi kaldırılmalı, hastanelerin verdiği raporlar esas alınarak cezaların infazları ertelenmeli, hasta mahpusların infaz ertelenmesi önündeki “toplum güvenliği bakımından tehlike” kriteri kanundan çıkarılmalıdır.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Abdullah Bey, çok özür dilerim. Maddelere de yansıyan var önerileriniz var, maddelerde de yansıtırsınız.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Onu şey yapacağım zaten çok fazla bir şey kalmadı Başkanım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Peki,.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Çünkü bu yargı reformu, “altıncı yargı reformu” diye geliyor. Maalesef, bunlar birbirlerini takip ediyor, o yüzden, bu sorunları...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, önerileriniz maddelere de yansıyabilir.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Onları da dile getireceğim, müsaadenizle zaten biraz daha devam edip bitireceğim.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Burada 30 sayfa var Abdullah Bey.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yok, fazla değil. Fazla zamanınızı almayacağım gerçekten biraz sabır göstermenizi talep ediyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Gurban/Türkiye grup kararı uyarınca, mahpusların müddetnamelerinde yaşları ve sağlık durumları dikkate alınarak tahliye olabilecekleri uygun bir tarihe yer verilmelidir. AİHM’in kararları, Anayasa’nın 90’ıncı maddesi uyarınca derhâl uygulanmalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin hasta mahpusların durumunu yakından ilgilendiren kararları karşısında, mahpusların hastalıklarının ilerlemesine yol açan

uygulamalar içinde olan devletin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence yasağını düzenleyen 3 günü ve ayrımcılık yasağını düzenleyen 14'üncü maddelerini ihlal ettiği gerekçesiyle Türkiye'yi mahkûm ettiğine ilişkin hususlar unutulmamalıdır.

Sayın Başkan, cezaevlerinde tutuklu olan yüzlerce avukat vardır. Buna ilişkin... Ben bunları geçerek devam edeceğim çünkü özellikle, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, TUHAD-FED ve bu meslekleriyle neredeyse özdeşleştirilen avukatların cezaevlerinde olduklarına, ciddi bir şekilde hak ihlalleri olduğuna dair sıkıntılar var ve bunlar da aslında Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin içerisinde belirlenen ilkeler çerçevesinde yapılması gereken uygulamalar ve kanuni düzenleme hususlarıydı.

Şimdi, bu sorunlar ve bu kötü muamele, tabii, sadece ceza hukuku açısından insan haklarının ihlalleriyle ilgili olan meseleler değildir elbette. Bakın, artan icra dosyalarıyla ilgili sizinle birkaç veriyi paylaşmak istiyorum. İcra yasağının kaldırılmasıyla birlikte mahkemelerdeki icra dosyası sayısı da yeniden tırmanışa geçmiş durumdadır. 2021 sonunda 22 milyon 571 bine çıkan icra dosyası sayısı, 24 Mayıs 2022 itibarıyla yani yılbaşından bugüne yaklaşık 1 milyon artarak 23 milyon 497 bin 126 sayısına ulaşmıştır. Bütün bu hukuksuzluklar yaşanırken, iktidarın bu yasa teklifinin, yargının sorununu çözmekten çok, kadrolaşma, ideolojik yaklaşımla yeni çıkmazlar yaratma ve ekonomik çöküş yaşayan toplumun karşı karşıya kaldığı bu gerçekleri yok saymaya yönelik pansuman tedbirleri almaktan başka bir anlam taşımadığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Danıştay üyelerinin görev sürelerinin uzatılmasını içeren 16'ncı maddesinin gerekçesinde iş yükünün gösterilmesi, inandırıcı bir gerekçe olmaktan uzaktır. Hâlihazırda devam eden ve toplumu ilgilendiren İstanbul Sözleşmesi ve özellikle -kamulaştırma- şehir plancılarının açmış oldukları davalara yönelik bir kanun teklifi olduğuna ilişkin ciddi kuşkular mevcuttur.

Yine, teklifin 18'inci maddesiyle, Yargıtaya ilişkin düzenleme de ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yargıtay dairelerinin düşürülmesi, istinaf mahkemelerinin bir çözüm olarak topluma sunulması sonucunda dava ve uyuşmazlıkların çözümü önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Yargının daha hızlı ve doğru karar vermesi ve kısa sürede uyuşmazlıkların çözümü iddiasıyla yürürlüğe konulan istinaf mahkemeleri kanunu, çözümsüzlüğü artırmış, yargıya güvenin daha da aşağılara çekilmesine neden olmuştur, âdeta Yargıtay yolunda dosyaların bekletildiği birer merkeze dönüştürülmüştür.

Sayın Başkan, teklifin 20'nci maddesiyle ekonomik krizin konuşulmamasının ve gerçeklerin örtbas edilmesinin yolu aranmaktadır. Teklifin bu maddesiyle cezalar ciddi oranda artırılmıştır. Ekonomi koşullarının iyileştirilmesi gerekirken, kişi hak ve hürriyetlerinin esas alınması ve büyük reformlar yapılması gerekirken ceza hükümlerinin artırılması, otoriterleşen bir iktidarın devamına ilişkin kaygıdan başka bir anlam ifade etmemektedir. Ülkede can yakıcı bir ekonomik çöküş vardır; yoksul emekçiler, toplumun büyük bir kesimi açlık sınırının altında yaşamlarını sürdürmektedir, enflasyon can yakıyor. Buradaki amaç, enflasyon oranını daha az göstermek ve buna ilişkin doğru haberleri baskılamak ve ne yazık ki yoksulluğu örtbas etmektir.

Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde belirtilen ilkelere uygun olarak ve aynı zamanda toplumun bütün kesimleriyle, bütün aidiyetleriyle birlikte bu yasaların oluşturulması gerekirken yine tek taraflı olarak, yine torba bir yasayla yargının sorunlarına çözüm getirmeye ilişkin olan bu yaklaşım tarzı sorunludur ve bu kanun maddelerinin hepsinin hem Anayasa'ya aykırılığı açısından hem Türkiye toplumuna, Türkiye halklarına çözüm getirmeyeceği, yargı sorununa çözüm getirmeyeceği gerekçesiyle, insanların ekonomik sıkıntı yaşadığı ve aynı zamanda eza içerisinde oldukları, acı çektikleri bir gerçeği de göz önünde bulundurarak bu yönde birtakım yasal düzenlemelerin yapılması ve eğer mümkün değilse de Türkiye'nin önüne, bu sorunlara gerçekten çözüm getirebilecek tarzın oluşabilmesi için seçim

sandığının konulması gerektiğini biz belirtiyoruz.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. İlgiyle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Evet, Abdullah Koç Bey’e teşekkür ediyoruz.

Şimdi de Milliyetçi Hareket Partisi adına Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk Bey’e söz veriyorum.

Halil Bey, buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, Abdullah Bey’e söyleyeyim: Seçim sandığı 2023 yılının Haziran ayında gelecek, bugün Sayın Genel Başkanım öyle söyledi.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Kesin mi, kararlı mısınız yani?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Hiç şüphe etmeyin, hazırlıklarınızı ona göre yapın.

Sayın Başkanım, Adalet Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; kamuoyunda “altıncı yargı paketi” olarak bilinen kanun teklifinin görüşmelerine başlamış bulunmaktayız.

Sayın Başkanım, öncelikle, yeni görevinizin hayırlara vesile olmasını diliyorum; zaten gayretli, özverili çalışmalarınıza biz Komisyon olarak yakinen şahidiz. Bu bakımdan, Yılmaz Bey’in ayrılmasının yeni göreve başlamasının ardından aynı performansla Komisyonumuzun çalışmalarını sürdüreceğinize yürekten inanıyoruz.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Eyvallah.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Değerli Komisyon üyeleri, az önce ifade ettiğim gibi, Adalet Komisyonu olarak kamuoyunda uzun süredir beklenti dâhilinde olan ve yargı sistemimize önemli yenilikler katacak bir yasal düzenlemeyi görüşeceğiz.

Teklifle 2019 Mayıs ayında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin “İnsan Kaynaklarının Nitelik ve Niceliğin Artırılması” hedefi kapsamında adalet sistemimize hâkim ve savcı yardımcılığı müessesini kazandıracacağız. Yanı sıra, Noterlik Kanunu’nda öngörülen değişikliklerle atama mevzuatında yenilikler ve noterlerde gayrimenkul satışı gerçekleştirilmesinin de önünü açacağız.

Diğer yandan, son günlerde vatandaşlarımızca oldukça şikâyet konusu olan, fiyat artışına yol açan stokçuluk konusunda cezaların artırılması da teklifin düzenlemeleri arasında yer almaktadır.

Geçtiğimiz yıl sonu itibarıyla ilk derece ve bölge adliye mahkemelerinde toplam 20.710 hâkim ve savcı görev yapmaktadır. Yüksek mahkemelerde görev yapan hâkim ve savcılarının yanı sıra, ayrıca idari görevlerde kadrolu veya geçici yetkili çalışan hâkim ve savcılarla birlikte toplam 22.800 hâkim ve savcı görevinin başındadır.

Hatırlanacağı üzere, Adalet Bakanlığının 2022 yılı bütçe görüşmelerinde 2021’de 646 olan hâkim başına düşen dosya sayısının 2022’de 621’e düşmesi, yine aynı şekilde, 2021’de 1.360 olan savcı başına düşen dosya sayısının bu yıl 1.313’e düşmesi hedeflenmektedir. Yargıdaki iş yükünü de hafifletecek olan hâkim ve savcı yardımcısı uygulamasının başlaması adalet sistemimizde niteliği de artıracaktır kanaatindeyiz.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, Almanya’da noter, hâkim, savcı veya avukat olmak isteyen herkes yaklaşık iki yıllık ortak bir staj eğitiminden geçmektedir. Yine, bu ülkede hâkim ve savcı yardımcısı olmak için hukuk fakültesi mezunu olma veya lisans eğitimi alma zorunluluğu bulunmamakla birlikte üç yıllık meslek yüksekokulundan mezun olma ve yargı alanında staj yapmış olma şartları aranmaktadır.

Yine, Avusturya’da hâkim yardımcılığı yargı teşkilatının vazgeçilmez parçası olarak 1926 yılından bu yana yürütülen bir meslektir. Avusturya’da hâkimlik ve savcılık meslekleri ile adaylıkları Hâkimlik ve Savcılık Hizmeti Hakkında Kanun’la düzenlenmiştir. Hâkimlik stajına kabul edilenler “hâkim adayı” olarak adlandırılır ve bu kişiler Avusturya hukukuna göre memur niteliği taşırlar. Hâkim adaylarının eğitimi dört yıl sürmektedir; bölge mahkemesinde, ilk derece yargı yeri olarak Avusturya yüksek mahkemesinde, savcılıkta, ceza infaz ve tutukevinde, avukat veya noter bürolarında veya mali kurumlarda ve de mağdur koruma veya sosyal kurumlarda hâkim adayları mesleki eğitim almaktadırlar.

İngiltere’de her adli yıl için çeşitli mahkemelerde hâkim yardımcılığı biçiminde bir yıl süreli kadrolar açılmaktadır. Hâkim yardımcılığı, hâkimlerle birlikte çalışma pratiği ve mahkemede yargılama kurallarına ve uygulamaya alışmayı gerektirdiği için oldukça gayret gerektiren bir kariyer aşamasıdır. İngiltere’de hâkimlik mesleğine başlamak için, 30’lu yaşlardan evvel hâkim olmak mümkün değildir. Şöyle ki: Lisans eğitiminden sonra zorunlu olarak mesleki stajları ve en az beş yıllık tecrübe şartlarını sağlayan kişi zaten 30 yaşını geçmektedir.

Avrupa Hâkim Yardımcıları Birliği, 2008 yılında Avrupa’da hâkim-adliye iş birliğini geliştirmek ve mahkemelerin halka yakınlığını ve etkinliğini artırmak üzere Avrupa Hâkim Yardımcılığı Yeşil Kitabını hazırlamıştır. Yeşil Kitap, medeni yargılama alanındaki dava ve işler baz alınarak hazırlanmıştır. Yeşil Kitap’ın etkisiyle Avrupa Adaletinin Etkinliği Komisyonu 2010 Yılı Avrupa Yargı Sistemi Raporu’nda hâkimlik mesleğinin yanı sıra hâkim yardımcılığını da yargı teşkilatımızın bağımsız bir unsuru olarak takdim etmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, dile getirmiş olduğum uluslararası gelişmeler çerçevesinde görülmektedir ki hâkim yardımcılığı, bir meslek olarak işlerliği mümkün görülen ülkelerde yargının daha etkin işlemlerini sağlayacak önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Yargının daha etkin bir şekilde işlemleriyle birlikte yargılamalar da makul sürede tamamlanabilecektir. “Nezaket dediğinde temkinle düşün, sonra akıllıca konuş, tarafsızca karar ver.” ilkesi hâkimlerimiz kadar bizim için de çok önemlidir.

Türkiye bakımının hâkim yardımcılığı kurumuna olan ihtiyacın birçok sebebi bulunmaktadır. Öncelikle yargı teşkilatındaki aşırı iş yükü altında ezilen hâkimlerin bu yükü hafifletecek bir yardımcıya olan ihtiyaçları her geçen gün artmaktadır. Diğer taraftan, vaktinde yani süreç içinde adalet isteyen vatandaşlarımızın da bu beklentileri karşılanmış olacaktır çünkü karar aşaması da hızlanmış olacaktır.

Bu konuyla ilgili şöyle bir hatırlatmada bulunmak istiyorum: Türkiye’de 2012-2013 yıllarında HSK tarafından yürütülmüş olan Mahkeme Yönetim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi’nde “adli yardımcı” başlığı altında pilot bölgelerde uygulama yapılmıştır. Bu çerçevede, 2012 yılında hâkim adayları 5 pilot adliyede adli yardımcı olarak görevlendirilmiştir. Uygulamanın analiz raporunda adli yardımcıyla birlikte çalışan hâkim ve savcılar adli yardımcılarının bir buçuk iki ay sonra kendilerine yardımcı olabilecek hâle geldiklerini belirtmişlerdir. Yani yardımcılar belirli bir süre sonrasında basit iddianame ve takipsizlik kararları, dosya inceleyip özetleme, karar taslakları ve baskı kararları yazma, tensip hazırlama gibi konularda yardımcı olmaya başlamıştır.

Değerli milletvekilleri, noterlere gelince, daha önceki Komisyon konuşmalarımdan çarpıcı bir örnek vermiştim. “Bugün noter olabilmek için müracaatta bulunan genç bir avukata sıra gelmesi için -Allah, tabii, uzun ömür verirse- yüz on yıl sonra noterlik sırası gelir.” demişti. Doğru mu, bilmiyorum Başkanım. Yani yüz on yıl değilse de yüz yıldır yani bir yüzyıl. Dolayısıyla, ben mesela okul bittikten sonra bana sıra gelmez diye müracaat dahi yapmadım. İyi ki de yapmamışız, değil mi Başkanım çünkü sıra gelmez zaten.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İyi ki yapmamışsın, bak, milletvekili olmuşsun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Tabii, o hesap.

Bu sebeple noterlik sisteminin güncellenmesi, sınıflar arası geçişten öte komple adil bir noterlik atama sistemi kurgulanmalı ve belki de bugünkü görüşmelerimizde noter yardımcılığı müessesesinin de tesis edilmesi uygun olacaktır diye düşünmekteyim.

Yine, noterlerle ilgili düzenleme yapılırken konunun taraflarıyla bir uzlaş, bir görüşme sağlanmadığı bilgisini aldık. Dolayısıyla Türkiye Noterler Birliği yönetimi ve bununla bunun dışında diğer noterlerin bu düzenlemelerle ilgili bazı itirazları bulunmakta Sayın Başkan.

Abdullah Bey, dinliyor musunuz itirazlarımızı?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Noter yardımcılığı müessesesi...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Dolayısıyla, bizim bu mesleğin taraflarını da burada dinleyerek, gerekirse Atilla Bey, bu konuda onları da dikkate alarak bir düzenlemeyi yapmayı veyahut da en azından bu düzenlemeyi bu aşamada geri çekme konusunun da bizim Komisyon olarak değerlendirmemiz gereken bir husus olduğunu dile getiriyorum.

Şimdi, yine kanun teklifiyle, noterlerde taraflardan birinin talep etmesi, harç ve giderleri ödemesi hâlinde tapu bilişim sistemi vasıtasıyla taşınmaz satış sözleşmesi yapılabilmesini önemsiyoruz. Ancak bugün öğrendim şöyle bir durum var: Şimdi, bu bir seçimlik hak olarak karşımıza çıkıyor. Aynı işlemi tapu sicil memurluğunda yapan bir alıcı-satıcıya bu işlemi noterde yapması hâlinde 500 lira ile 4 bin lira arasında bir ilave yük getiriyor vatandaşa. Bunun da sebebini işin esası biz anlamış değiliz, niye böyle bir şey? Bir de yani 530 lira sanırım bir harç var. Onu da noter alıyor, parayı tapuya aktarıyor.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) - Döner sermaye...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Döner sermaye de yani noter alıyor, döner sermayeyi niye tapuya aktarıyor? İşlemi kendisi yapıyor. Dolayısıyla vatandaşa ilave bir yük getirecek 500 lira ile 4 bin lira arasındaki bir tutarı işin esası da anlayabilmiş değilim. Dolayısıyla, burada hani kurumlar arası bir mutabakatla, vatandaşımıza da ekstra bir maddi külfet getirmeden bu konunun çözülmesi kanunun amacını daha da iyi pekiştirecektir diye düşünüyorum.

Yine, bu sınıflar arası atlama konusunda, yer değiştirme konusunda da dolayısıyla kaygı düzeyleri son derece yüksek. Üçüncü bölgedeki bir noterin doğrudan birinci sıraya gelmesi konusunda bir iltimas olabileceği gibi düşünceleri var, bilemiyorum. Dolayısıyla, bu konuyu da yeniden taraflarla bir mutabakat zemininde değerlendirmenin faydalı olacağı düşüncesindeyim.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Beyefendinin de ifade ettiği üzere, stokçuluk kanalıyla cebini ve cüzdanını düşünenler, ülkesine ve milletine nankörlük ve namertliği yapan fırsatçılardır; biz olaya bu gözle bakıyoruz ve teklifin diğer maddelerinde olduğu gibi stokçuluk yapanların cezasının artırılmasını da destekliyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle, teklifin Komisyonumuzda vatandaşımızın lehine olgunlaşmasını diliyoruz.

Arkadaşlara tekrar söylüyorum; seçim yok, onu unutun. Seçim 2023 yılında Haziranın 22'sinde...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Belli olmaz vallahi.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – “Aç tavuk, kendini darı ambarında zannedermiş.” diyoruz. Ben bundan sonraki süreçte de...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yarının ne getireceğini bilmiyoruz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yok, seçim kanunu yapma tarihimize baktığınız zaman zaten seçimin o tarihte olacağı kanaatini şey yaparız.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Halil Bey, siz müdahale ettiniz ama daha fazla konuştuğunuz neredeyse.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yok yok, benim üç sayfa hepsi ya.

Dolayısıyla, Cumhuriyet İttifakı olarak yine 2023 yılının kazananı olacağımızı, bu süreçte kazananın Türkiye olacağını ve kanuna bundan sonraki Komisyon konuşmalarında da destek vereceğimizi ifade ediyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Halil Bey’e çok teşekkür ediyoruz, Milliyetçi Hareket Partisi adına.

Şimdi İYİ Parti adına da Aksaray Milletvekili Ayhan Erel Bey’e söz veriyoruz.

Ayhan Bey, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, öncelikle görevinizde başarılar diliyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Çok teşekkürler.

AYHAN EREL (Aksaray) – Çeşitli kurumlardan gelen bürokratlarımıza da “Hoş geldiniz.” diyorum. Bu kanun teklifinin hazırlanmasında emeği geçen herkese de çok teşekkür ediyorum.

Ancak kanun teklifinin gerekçesinin hemen ilk başında çok kıymetli arkadaşım Atilla Bey’le de paylaştığım sitemimi dile getirmek istiyorum. Yargı sisteminin en önemli unsuru hiç şüphesiz insan kaynağı; insan kaynağının temelinde de hâkim ve savcılar bulunmakta. Oysa, bize hukuk başlangıcında, hukuk eğitimi alırken yargının üç ayağı olduğu, sacayağına benzetildiği, bunlardan bir tanesinin de savunma yani avukatlar olduğu söylenmekte ama burada avukatlar her zamanki gibi es geçilmiş, sanırım sehven olmuştur, bir kasıt aramıyorum, zaten sözlerimi de eksik aramanın ötesinde “eksiklikleri tamamlama” şeklinde ifade etmek istiyorum.

Hepinizin bildiği bir öykü var, sözüme onunla başlamak istiyorum. Öyküye göre Prusya Kralı II. Friedrich 1750 yılında Potsdam’da geçerken bir yeri çok beğeniyor ve orada kendisine bir saray yapılması emrini veriyor. Kralın adamları gösterilen yere gidince saray yapılacak yerde bir değirmen olduğunu görüyorlar ve saray için o değirmenin ortadan kaldırılması gerekiyor. Bunun üzerine, gidip değirmencinin kapısını çalıyorlar, karşısına ihtiyar bir değirmenci çıkıyor. Kralın adamları, yaşlı değirmenciye kralın değirmeni satın alacağını söyleyip ondan bedel belirlemesini talep ediyorlar fakat değirmenci, satmayı kesin dille reddediyor, değirmen için ederinin çok üstünde para verilse de ihtiyar bunu kabul etmiyor. Adamları, kralın yanına dönüyor ve durumu krala arz ediyorlar. Kral, adamlarını geri çeviren değirmenciyle bir de kendisi konuşmak istiyor, yaşlı değirmenci, kralın huzuruna getiriliyor. “Değirmen bana atadan kaldı, ben onu çocuklarıma bırakacağım; kral için bile olsa değirmen satılık değildir.” Fakat kral da değirmeni almakta kararlıdır. Kral “Unutma ki ben kralım, inat etme; istesem, değirmeni para vermeden de alabilirim.” deyince değirmenci, buna karşılık o unutulmaz cevabı verir: “Asıl sen unutma: Berlin’de hâkimler var, alamazsın; hiçbir güç, hiçbir siyaset, hiçbir iktidar, kral bile olsa adaletten üstün değildir.” Bu haddini bilmez söze karşı tüm gözler krala çevrilir, çok hiddetleneceği tahmin edilir fakat o, bu sözden hoşnut olur, zira mahkemeleri ıslah etmek için öteden beri çok çaba sarf etmektedir ve çabalarının meyvelerini verdiğini görür, mutlu olur. Krala karşı bile olsa mahkemelerin adaletine güvenilmektedir. Bunun üzerine kral, tarihe geçen şu sözünü söyler: “Hiçbir güç, hiçbir siyaset, hiçbir iktidar, kral bile olsa, adaletten üstün değildir; hiçbir güç adaletin üstüne çıkamaz.”

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Prusya kralı mı?

AYHAN EREL (Aksaray) – Şimdi, günümüzde, getirdiğimiz yargı reformunda, yargı paketinde, adına ne dersiniz deyin, burada yargıya güveni sağlayan, yargılamanın tarafsız ve bağımsız olduğunu

pekiştiren -ne bileyim- adalete erişimi kolaylaştıran herhangi bir şeyi bulmak mümkün değil. Oysa, Türkiye’de yaklaşık 22 bin hâkim ve savcının beklediği coğrafi teminat, İnsan Hakları Eylem Planı’nda verilen sözlere karşın bugüne kadar hayata geçirilmedi. Bu sözü İYİ Parti vermedi, bu sözü Cumhuriyet Halk Partisi vermedi, bu sözü bizzat Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Adalet Bakanı verdi. Adalet Bakanlığı, Nisan 2020’de hazırladığı uygulama takviminde altı ay içinde getirileceğini duyurduğu coğrafi teminatın uygulamaya konulmaması nedeniyle hâkim ve savcılar, beklediği yasal güvenceye kavuşamadı. Binlerce hâkim ve savcıcıyı ilgilendiren coğrafi teminat sözü, ilk olarak 2019 yılında açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde yer almıştı. Planda buna ilişkin 2021 yılında mevzuat değişikliği yapılacağı ifade edilmiş ancak gelen reform veya yargı paketlerinde coğrafi teminatla ilgili herhangi bir değişiklik veya herhangi bir gelişme bulunmamaktadır.

Sayın Erdoğan bunu açıklarken “Hukuk devletin ancak bağımsız, tarafsız ve insan haklarına saygılı mahkemelerin varlığıyla vücut bulacağı inancıyla bu kapsamda yeni adımlar atıyoruz. Bunun için hâkim ve savcılara coğrafi teminat sağlayarak hem yargı teminatını güçlendiriyor hem de kararların hızlanmasını temin ediyoruz.” Nedir coğrafi teminat? Tutanaklara geçsin diye söylüyorum, buradaki herkes biliyor zaten. Yargı açısından çok önemli. Coğrafi teminat: Hâkim ve savcıların istekleri dışında başka bir yere tayin edilmemesi, bulundukları illerde sürgün korkusu yaşamadan görev yapması anlamına geliyor. Bugün, hâkim ve savcılarımızın bağımsız, tarafsız ve korkusuz kararlar verdiğine dair bir anket yaptığımızda, üzülerken ifade etmek gerekir ki bu anket hâkim ve savcıların korkusuz ve tarafsız olmadığı yönünde yüzde 80’lere varmaktadır. Peki, bu yargıya güvensizliği ortadan kaldıracak; hâkim ve savcıların tarafsız, korkusuz, bağımsız karar vermesini sağlayacak; kışın ortasında çoluğundan çocuğundan ayrılma endişesi yaşamayacak, isteği dışında tayine maruz kalmayacak şekliyle rahat karar verebilecek hâkimlere acaba bu ortamı niye sağlamıyoruz? Sağlanmadığında da vatandaşın kafasında soru işaretleri oluşuyor. Şimdi, biz, coğrafi teminat getirilsin derken, bir sene sonra yapılacak... Halil Bey gitti, “23 haziranda dedi ama”...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Buradayım, burada.

AYHAN EREL (Aksaray) – Ha, burada mısın, özür dilerim.

Zamanında veya erken yapılacak bir seçimde bugün hiç kimsenin, taraflı anketlerin bile Millet İttifakı’nın çoğunluğu sağlayacağı ve iktidara geleceği yönünde bir şüphesi ve kuşkusu kalmadı.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – O, sizin düşünceniz.

AYHAN EREL (Aksaray) – Bu coğrafi teminat sayesinde bugün bu sıralarda oturan çok kıymetli bürokratlarımız da güvence altına alınacak. Belki, bu coğrafi teminat sağlanmadığı takdirde yarın değişen adli kadrolar mevcut gelen siyasi iradenin baskısıyla haksız, hukuksuz karar verecek; belki de hiç hak edilmediği hâlde burada vatan, millet sevdasıyla hizmet gören çok değerli bürokratlarımızın başarılarına iş açabilecek. Öyleyse, bu kanunlar kişilerden, dönemlerden bağımsız olarak, hâkim ve savcılarımızın gerçekten korkusuz, tarafsız, bağımsız olması için gerekli. Bu bana lazım değil, buradaki arkadaşlara lazım değil, vekillerimize lazım değil. Bundan sonraki gelecekler bunu, bu siyasi vesayeti, ellerinde hâkimlerin, savcıların üzerinde bir sopa olarak, Demokles’in kılıcı olarak tutmadan, hâkimler bağımsız hareket etsin istiyoruz.

Yani Sayın Başkan, Sayın Komisyon, AK PARTİ’li Komisyon üyeleri; getirin bunu, bütün herkes yargının bağımsızlığına, yargının tarafsızlığına kanaat getirsin, çok mu zor? Ha, bunu getirmediğiniz zaman da vatandaş diyor ki: “İşte falan il başkanı hâkimi arıyor ‘Böyle bir karar ver, vermezsen haritadan yer beğen.’” Böyle bir şey olmasa bile bunun önüne geçemezsiniz, bunu sağlayamazsınız ama bu coğrafi teminatı getirdiğinizde vatandaş, mevcut siyasi iradenin en yetkilisi -böyle bir talep olmaz, olsa bile ne yapacaktır- kendini güvence altında hissedecektir diye düşünüyorum.

Biz kanunlarımızın iyi olduğu inancındayız, mevcut hukuki düzenlemelerin Türkiye’nin ihtiyacına cevap vereceğini, Avrupa Birliğı standartlarına uygun şekilde olduğunu ama uygulamada sıkıntılar olduğunu, uygulayan hâkim ve savcıların keyfî veya demin söylediğim endişeler yüzünden objektif karar veremediğı kanaatindeyiz. İşte, bu kanunların daha düzgün, daha tarafsız, daha iyi uygulanması için de hâkimlerimizin gerçekten tarafsız ve bağımsız olmasını sağlayacak coğrafi teminatın sağlanması gerekir diyoruz. Biz bunu isterken yapılacak sınavlara baktığımızda mesela kanunda “Yazılı Sınav Kurulunun başkan ve üyeleri, Akademide ders veren öğretim üyeleri arasından Başkan tarafından seçilir.” diyor. Sayın Başkanımı ben sarfınazar ediyorum kesinlikle iyi niyetinden şüphem yok ama yarın ben kötü niyetli olarak Adalet Akademisi Başkanı olduğumda benim istediğim soruları soranları seçer veya -benim ne bileyim ya- bir şekilde bir baskı kararım, açık söyleyeyim nefis taşıyoruz; bu, insanın egosunda var. Dolayısıyla, gelin bunu -oradaki akademisyenlerin hepsi emek veriyor hepsi bu işin erbabı- kurayla çekin, hiç kimse şaibe altında kalmasın. Bu yazılı sınavı yapacak olan insanları da şaibeden kurtarmış olursunuz, onların da mesleki kariyerlerine sürülecek ufacak bir lekeyi ortadan kaldırırsınız. Yani kura çekmekte ne sakınca var? Zaten Akademiye seçilen arkadaşları genelde seçen..

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Ayhan Bey, onu maddede görüşeceğiz.

Tamamlıyoruz herhâlde, onu maddede görüşeceğiz, Başkanımıza da söz veririm.

AYHAN EREL (Aksaray) – Ya, ben duygularımı ifade ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Eyvallah.

AYHAN EREL (Aksaray) – Yani güzel olsun.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Onu maddede tartışacağız, Başkanımıza söz vereceğiz, o manada söyledim.

AYHAN EREL (Aksaray) – Tamam.

Yine “Sözlü Sınav Kurulu, -Türkiye Adalet Akademisi- Başkanın Başkanlığında Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ve Personel Genel Müdürü...” Ya, bunlara gerek yok. Buyurun, nasıl yazılı sınavı akademisyenler yapıyorsa sözlü sınavı da yine kurayla seçilen Akademide ders veren çok kıymetli hocalarımız yapsınlar. Böylelikle hem Akademi Başkanımız hem Teftiş Kurulu Başkanımız hem de Personel Genel Müdürümüz bu şaibeden kurtulur, hiç kimse bir şey diyemez. Bu kurayı yapın, siz de rahat edin, burada görev alacak arkadaşlar da rahat etsin.

Bu noterlerle ilgili yapılan düzenlemede de... Bilmiyorum, Noterler Birliğı Başkanımız da burada, bilgi notu elimize ulaştı. Ya, bu hadisenin paydaşı bu arkadaşlar ve Noterler Birliğı de atamayla değil, seçimle iş başına geliyor değil mi Başkanım?

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ BAŞKANI DURSUN CİN – Seçimle geliyor.

AYHAN EREL (Aksaray) – Seçimle iş başına geliyor, dolayısıyla noterleri temsil ediyor, onların görüşünü de dikkate alarak yaparsak daha verimli olur, noterler daha huzurlu olur. Yani yasanın amacı problem yaratmak değil, problemleri ortadan kaldırmak ama getirdiğiniz bir yasayla da sanki noterler arasında bir problem ortaya çıkıyor. Bu da Sayın Başkanım, Sayın Başkanımız buradayken dikkate alınırsa daha iyi olur.

Ben, sabrınız için teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Evet, Ayhan Erel Bey’e çok teşekkür ediyoruz Aksaray Milletvekilimize.

Evet, gruplar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Usul hakkında bir söz verebilir misiniz Değerli Başkanım?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Grup sözlerini de tamamladık tümü üzerinde, geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Usulle ilgili Başkanım, uzatmayacağım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Usul... Geçtik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Geçmedik ki daha.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, geçtik. İlk aşamada, Mahmut Bey, siz yoktunuz. Anayasa, İç Tüzük gereği; 38, 35... Usul açısından şey yaptık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başka bir şey daha var, özür dilerim, uzatmayacağım yani bunu konuşuncaya kadar bitiririm, iki dakika en fazla...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Şöyle...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üç dakikayı geçmeyecek, özür dilerim Başkanım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bir dakika... Şimdi, önce...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani verimli bir şey.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Tamam, Mahmut Bey, biz başlangıç itibarıyla, Adalet Komisyonu olarak nasıl bir usul dairesinde söz vereceğimizi arkadaşlarımıza açıkladık, o çerçevede gidiyoruz. 35, 38'i yaptık...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, sizin açıklamalarınız, kararlarınız İç Tüzük'ün üzerinde değil. Ben milletvekiliyim. Usulün işin esasından önce görüşülmesi gerekir.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Ama tamam, şöyle dedik...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İç Tüzük'ün hükümlerine göre ben usul açısından söz istiyorum, esasa da girmeyeceğim.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Milletvekillerimize, dışarıdan katılan milletvekillerimize söz vereceğiz ama onun bir sıralaması var yani...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, İç Tüzük “dışarıdan gelen milletvekili-içeride olan milletvekili” ayrımını yapmaz. İç Tüzük burada Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Adalet Komisyonunda çalışmaları bağlar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Daha Komisyon üyeleri konuşmadı Mahmut Bey!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İç Tüzük, burada usulle ilgili tartışma hakkını verir; burada, efendim, grup, Adalet Komisyonu üyesi veya Adalet Komisyonu üyesi olmayan ayrımını yapmaz. Benim sizden istirhamım, geneline girmeyeceğim, esasına girmeyeceğim, usulle ilgili üç dakikayı geçmeyecek bir süre istiyorum o kadar.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Evet, Adalet Komisyonu üyelerimizle devam edeceğiz, size de sıra geldiğinde vereceğiz.

Önce...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sıradan kastınız yani siz usulü önce görüşmek istemiyor musunuz?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Görüştük, onu tamamladık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Neresi tamam? Oylamaya mı sundunuz?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Evet, evet, evet...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nereye sundunuz? Efendim, tutanaklarda göremiyorum onu.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Tamam, görürsünüz. Mahmut Bey, görürsünüz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Onu tutanaklarda göremiyorum usulle ilgili tartışma...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Biz size göndereceğiz.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bakın, biz usulü geçtik.

(Uğultular)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, arkadaşlar, yani bu işin...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Mahmut Bey’e bir üç dakika vererseniz Başkanım, söylesin...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani anlamadım, bu kadar acele ne ya?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Mahmut Bey, bakın, insicamı bozmayalım ya!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – İnsicamı bozuyorsunuz ama. Bakın, biz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama siz de benimkini bozuyorsunuz. Ben, bakın, kamu hizmeti ifa etmek için geldim buraya, ben bir milletvekiliyim...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Herkes öyle.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – ...ve bu anayasal hakkımı kullanmak istiyorum usulle ilgili.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Mahmut Bey, bir dakika...

Mahmut Bey, buradaki başta Adalet Komisyonu üyesi olan arkadaşlar dâhil bütün...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, İç Tüzük’te “Başta Adalet Komisyonu üyesi...” demez.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – ...hepsi yapıyor, hepsi kamu hizmeti görüyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, o kötü emsaldır; siz kalkıp şimdi “Yok efendim, akademi böyle olur, şu olur.” En kötü şeyi kendiniz yapıyorsunuz...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Peki, sıralamada Rafet Bey mi vardı? Alpay Bey... Alpay Bey’e veriyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Alpay Bey var, sonra ben varım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Evet, Alpay Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani kendiniz kanuna uymuyorsanız niye o zaman o meslek grubunu bu kadar ağır eleştiriyorsunuz ki? Kendiniz uymuyorsunuz başta.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Başkanım, sanki benim... Bana mı sıra geldi Abdullah Bey, yoksa?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hayır, ben 1’inci maddede konuşacağım için...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, özür dilerim, bir dakika...

Şimdi, Genel Kurulda Avukatlık Kanunu çalışması devam ediyor, hem orada konuşmacıyız hem burada, konuşmalarımız karıştı. Avukatlık Kanunu görüşülmeye başlandığında bir saat ara verelim.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Şöyle...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama bilemiyorum, iki ayağımız bir pabuca sığmış vaziyette yetişmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Şimdi, temel kanun olarak görüşülmediği için, o yüzden...

Yani normaldeki bir kanun görüşmeleri şeklinde yapılmıyor, 5 maddelik...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Haklısınız ama Sayın Başkan, bizim ara vermemize engel bir şey yok ki...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yo, yo, bir dakika...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – ...o bizim tasarrufumuzda.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Amenna.

Şunu izah edeyim: Her bir maddenin yaklaşık bir buçuk-iki saatlik bir görüşme trafiği var tümü üzerinde görüşmelerle beraber. Normal bir kanun maddesi gibi görüşülmediği için, her bir madde yaklaşık bir buçuk-iki saat sürer. Biz de onu olumlu kullanalım dedik.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, özür dilerim.

Avukatlık Kanunu'nun geneli görüşülmüş...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Avukatlık Kanunu öyle değil Abdullah Bey.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müsaade eder misiniz arkadaşlar?

Toplam 5 tane madde görüşülecek...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Her bir madde yaklaşık...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – ...her bir madde yirmi dakika.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, yok, normal... Bunun görüşmeleri temel kanun gibi değil.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kaç dakika arkadaşlar ya? 25 dakika...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Süre vermek bu kadar...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Her grup beşer dakika...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Arkadaşlar, bir dakika, çok özür dilerim.

Bir bilgilendirme yapayım...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beşer dakika...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, yok, normal temel kanun gibi yani 8 maddenin altında bir kanun görüşmesi olduğunda temel kanun gibi görüşülmüyor, onun üzerindeki de 2 bölüme ayrılıyor, her bir bölüm maddeler şeklinde görüşülüyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani benim usul tartışmam...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, müsaade eder misin Sayın Tanal?

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, yok...

Dolayısıyla her bir madde yaklaşık seksen dakikalık bir konuşma trafiğine sahip. Ondan dolayı, biz, burada da rahatlıkla, arkadaşlar hem orayı takip ediyor hem burayı takip ediyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ağabey, ben anlamadım, nasıl seksen dakika bu ya?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Her grup beşer dakika konuşacak.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beşer dakika konuşacak her grup Sayın Başkanım.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yo, yo, öyle değil.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – On beşer dakika mı konuşacağız biz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, değil, beşer dakika.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bir dakika...

(Uğultular)

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Beşer dakika, beşer dakika...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan bilmiyor, Başkan bilmiyor arkadaşlar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, hayır, müsaade et ağabey ya!

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Arkadaşlar, müsaade edin...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle değil...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, rencide etmeyin kimseyi Sayın Tanal, bir dakika...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biz hukuki bilgiyi konuşuyoruz. Bana burada usulle ilgili vermiyorsa bu rencide değil, hukuki bilgisizliktir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

Ya, bir müsaade et Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Usul esastan önce gelir, vallaha ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, bakınız, bu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hâkim ve savcılara laf atıyorsunuz, kendiniz bilmiyorsunuz. Önce kendiniz öğrenin bunu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Tanal, müsaade eder misiniz?

Bu kanun bu Komisyondan çıktı, bu kanun 5 maddelik bir kanun. Bunu takip etme zorunluluğu var bu Komisyonun, Komisyon altına imza attı. Kanunla ilgili orada değişiklik teklifleri verdi, geldi, burada çalışıyor. Böyle bir verimsiz çalışmaya biz mahal veremeyiz. İstirham ediyorum, Genel Kurulda arkadaşlarla görüşün, bu 5 maddelik bir çalışmadır, toplansanız yirmi beş-otuz dakikadır her madde, bir buçuk saat fark eder; görevimizi doğru koşullarda yapalım. Arkadaşımız burada konuşacak, koşa koşa gitmeye çalışıyor, ben konuşacağım...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) - Beş dakika herkesin konuşması.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beşer dakika herkesin konuşması; böyle bir şeye gerek yok, rica ediyorum buna bir önlem alalım.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) - Bir temel kanun görüşeceğiz ama bu o değil; bu, Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapan bir kanun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bizim Komisyonumuzdan gitme.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Arkadaşlar, bir dakika... Şimdi, alışkanlığımız hep temel kanun görüşmeleri olduğu için, bu manada 8 maddenin altındakilerde her bir madde üzerinde tümünün görüşmeleriyle ve sonra şahıslarla beraber bildiğimiz bölüm görüşmeleri gibi yapıldığı için uygulamada, her bir madde yaklaşık seksen dakikamızı alıyor. Bu, ilk defa...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Grup Başkan Vekilleriyle temasa geçerseniz sorun yok.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Şimdi, Grup Başkan Vekillerimiz sarfınazar ettilerse, belli maddelerde daha kısa süre konuşma gibi bir anlaşmaları varsa o ayrı bir şey...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir sorabilir misiniz, rica ediyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Ha, onu ben şimdi soracağım.

Dolayısıyla, seksen dakikalık madde görüşmelerinde biz bu görüşmeleri de yapabiliriz yani bu mahiyette söylüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Genel Kurulun neyi esas aldığını anlayalım.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Abdullah Bey, sanırım sizin dediğiniz gibi bir şey olabilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır; beşer dakika konuşma kararı aldılar.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bizim dediğimiz gibi değil arkadaşlar, yani İç Tüzük’ümüz açık, neyse... Bir anlaşma var mı, ben bir görüşeyim...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beşer dakika konuşacaklar, biliyorum ya.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Bir dakika arkadaşlar...

Bu arada, siz buyurun Alpay Bey.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar “altıncı yargı paketi” adı altında bir kanun teklifini görüşeceğiz. Burada, hâkim ve savcı adaylığına son veriyoruz, hâkim ve savcı yardımcılığını getireceğiz; noterlik sisteminde çok büyük bir değişiklik var -aslında çok basit 2 madde gibi gözüküyor- ve bir de Türk Ceza Kanunu’nda bazı maddelerin cezasını artıracamız.

Maddeler üzerinde ayrı ayrı görüşürüz ama bu “yargı paketi” denilecek, Türk hukukuna, Türk adalet sistemine katkı sağlayacak bir değişiklik değil. Siyasi iktidarın, AKP iktidarının döneminde, özellikle 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra hâkim ve savcılık mesleğine kabul edilen arkadaşlarımız -diyeyim- hukuku bilmiyorlar, zaman anlamında iyi de eğitilmedikleri için duruşma yapamıyorlar, duruşma yaparlarsa karar veremiyorlar, karar verirlerse karar yazamıyorlar. Onun dışında, istinaf mahkemelerinde güya tecrübeli hâkimlerimiz var, bir dosya orada iki sene, üç sene sürüyor. Bir iş davası yerel mahkemede üç yıl, istinafta yaklaşık üç yıl ve Yargıtaya giderse bir iki yıl da orada, yedi sekiz yıldan aşağı bitmiyor. Bunun hesabının bu gecikmeye mahal verenlerden sorulması gerekiyor. Hâkimlerin tamamen sorumsuzluğunu da getirdiniz, bunun ortadan kaldırılması da gerekiyor. Ben maddelerde ayrı ayrı görüşlerimi bildireceğim ama şimdi tarihe not düşürmek açısından bazı rakamlar vermek istiyorum.

(Uğultular)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Seni kimse dinlemiyor Sayın Alpay kardeşim, kimse dinlemiyor.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Arkadaşlar, biraz sessizlik.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Değerli arkadaşlar, çok biliyorsanız dışarı çıkın. Bu kadar olmaz ama!

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Biraz sessizlik arkadaşlar.

Buyurun Alpay Bey.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ha, işte bu, bakın, 2021 Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde Türkiye kaçınıcı sırada? Bundan utanın, 139 ülke arasında 117’nci sıradayız. Burası güya Adalet Komisyonu, buraya kanun getiriyorsunuz, burada kanun yapacağız! Bürokratlar dışarıya çıkar girer, bürokratlar yanındakiyle konuşur; ondan sonra gelecekler burada bizim eleştirimizi dinleyecekler, eleştirimize göre hüküm verecekler veya düzeltme yapacaklar; nerede! Gelen gidiyor. “Toplu oylama yapalım.” diyelim, hepsini yarım saatte çıkartalım; en güzeli o. Adaletçilik mi oynuyoruz, hukukçuluk mu oynuyorsunuz, milletvekilliği mi oynuyoruz? Bir aynaya dönün, kendinize bakın ya! 139 tane ülkeye bakıyorsunuz, Türkiye 117’nci sırada. Kim var arkamızda? Uganda var, Etiyopya var, Zimbabve var, Kamerun var, Mısır var, Afganistan var ya. Hukukun Üstünlüğü Endeksi “İktidar Üstünde En Az Denetimin Olduğu Ülkeler” kategorisinde Türkiye kaçınıcı ülke, biliyor musunuz? Hukukun Üstünlüğü Endeksi “İktidar Üstünde En Az Denetimin Olduğu Ülkeler” kategorisinde Türkiye 113 ülke arasında 3’üncü sırada.

Üstümüzde Zimbabve ve Venezuela var. Denetim yok, hâkimlerimiz maşallah Allah’a emanet, idare deseniz, ondan daha beter. Liyakat kalmayan bir devlet idaresinde işler doğru düzgün yürümüyor. Burada daha önce avukatlık yapan meslektaşlarımız var; eski bürolarına sorsunlar, avukat meslektaşlarına sorsunlar. İcraların hâline bakın, adliyelerin hâline bakın; onu bırakın, kamu kurumlarının hâline bakın, kimse doğru düzgün iş yapmıyor. Biz bunlarla uğraşacağımıza, geliyoruz, burada milletvekilliği oynuyoruz, yasama faaliyeti yapıyoruz güya. Peki, hükûmet şeffaflığı konusunda kaçınıcı sıradayız? 113 ülke arasında 90’ıncı sıradayız. Peki, Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi sırasında kaçınıcı sıradayız? 180 ülke arasında 155’inci sıradayız. Bunlar sizi hiç üzmüyor mu? Türkiye, geri kalmış bir üçüncü dünya ülkesi mi, Afrika ülkesi mi, Orta Doğu’da bir ülke mi, kabile devleti mi? Bunlara bakın arkadaşlar, ey değerli bürokratlar; kanun teklifi yapacaksanız önce bunlara bakın. Hâkim yardımcılığı... Sanki hâkim yardımcısı atadığınız zaman, savcı yardımcısı atadığınız zaman adliyede nerede oturacaksınız? Bunu düşündünüz mü? Adliyelerde yer mi var? Hani Ankara Adliyesi? Adliye Ankara’da 5 mi, 8 mi, 10 mu? Ben bilmiyorum. Her yerde öyle. Mersin Adliyesi dolu; Adana Adliyesi yeni bitti, dolu; Türkiye’deki bütün adliyeler dolu. Cezaevi yapmakla övünen bir iktidar... Adliyeler dolu. Şimdi hâkim yardımcılarını, savcı yardımcılarını... Nerede oturacaksınız? Sayın Adalet Bakanlığı yetkilileri, buna bir çözüm düşündünüz mü?

Yolsuzluk Algısı Endeksi’ne hiç girmiyorum. Türkiye 2001 yılında 54’üncü sıradayken şimdi nerede tahmin edin? On yılda 96’ncı sıradayız, maşallah!

Basın Özgürlüğü Endeksi’nde Türkiye, AKP iktidara ilk geldiği dönemde, 2002 yılında 180 ülke arasında 99’uncu sıradaydı, şimdi “açık hava gazeteciler hapishanesi” diye anılıyor bütün dünyada.

Dünya Barış Endeksi’nde 163 ülkenin barışçılık seviyesine göre 150’nci sıradayız, son 13. Daha da önemlisi, Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu’na göre Türkiye 2016 yılında 140 ülke arasında 130’uncu sıradayken 2017 yılında 131’inci sıraya, 2021 yılında ise 133’üncü sıraya geriledi. Yükselteceğimize, durumu düzeltereğimize devamlı geriye doğru gidiyoruz.

Kadına şiddet artıyor. İstanbul Sözleşmesi’nden çıktık, 6284 sayılı Yasa’yı doğru düzgün uygulamıyoruz. Ey Adalet Bakanı temsilcileri, buradasınız, güzel bir madde var burada teftiş için; hâkim ve savcılarını denetliyor musunuz? Doğru düzgün karar veremeyenleri ne yapıyorsunuz? Adam duruşma yapamıyor ya, duruşma yapamıyor; yazı işleri müdürünü çağırıyor. Duruşma yapsa karar veremiyor. Karar verse kararı yazamıyor. Karar yazacak diye vatandaş aylarca bekliyor. Ankara’da bir sulh hukuk hâkimi vasiye bir izin... Oğlu ona bir tane engelli arabası alacak, üç haftada kararı yazmadı ya! Arabanın fiyatı ondan sonra yüzde 50 zamlandı.

Türkiye’de çocuklara yönelik cinsel istismar oranı ne kadar arttı biliyor musunuz? Yüzde 443. Türkiye OECD ülkeleri içinde çocukların fırsat eşitliğinde 35 ülke arasında 35’inci sırada. Bundan utanmıyor muyuz? Ne yapıyoruz? Genel Kurulda avukatlık stajıyla oynuyoruz, burada noterlik mesleğiyle oynuyoruz. Hâkim ve savcılık mesleğini düzelterekseniz bütün tarafların katılımıyla, baroların katılımıyla, onun dışındaki tüm partnerlerin katılımıyla oturup toplantılar yaparak daha yetenekli, daha doğru düzgün kanunlar yapılabilecekken “Biz yazdık, oldu.” diyerek getiriyorsunuz. Bakalım ne olacak?

Peki, tutuklu, hükümlü sayısı 2002 yılında kaçtı biliyor musunuz? 59.429; şimdi 314.503 yani yirmi yılda yüzde 300. Niye Türkiye’de suç bu kadar artıyor? Bunu inceliyor musunuz? Adli psikoloji, kriminoloji, bu bilimlerin yardımıyla istatistiklere bakıyor musunuz? Hayır. “Yazalım kanun tekliflerini, getirelim Meclise, nasıl olsa olduğu gibi çıkar.” Ama Türkiye yönetilmiyor işte, Türkiye böyle savruluyor, biz de burada güya kanun çıkarıyoruz.

Sayın Başkan, söyleyecek çok şey var ama ne söylesek boş. Türkiye’yi artık ne olursa olsun bir

seçim bekliyor. Sayın milletvekilleri, 2023 Haziranla ilgili... İster bir hafta sonra olsun, ister üç ay sonra olsun, ne zaman olursa olsun, o seçim gelecek ve halk kendi iradesini o sandıkta görecektir; o zaman da Türkiye nasıl bir şekilde ilerleyecek, hep beraber göreceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Ben teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, usulle ilgili üç dakikalık süre verir misiniz.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Arkadaşlar, sistemde bir sorun var, aç kapa yapacağınız bir dakika.

(Ses kayıt sistemindeki arıza nedeniyle bu bölümde tutanak tutulamamıştır)

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Buyurun Turan Bey.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hayırlı olsun diyorum göreviniz, yeni seçilen arkadaşlarımıza da hayırlı olsun diyorum.

Şimdi ben aslında işin en son kısmından, en komik kısmından başlayacağım bu kanunla alakalı. Kimin teklifidir bilmiyorum, az önce sevgili dostlarımız da bunu çok ilginç “aya çıkmak” gibi tarif ettiler. Enflasyonla mücadeleyi asker, polis, jandarma eline bırakan bir mantık var bu kanunda. Böyle komik bir kanun olur mu ya? Siz bir yıl içerisinde enerjiye, doğal gazı yüzde 250 zam getireceksiniz, piyasaları allak bullak edeceksiniz, tek adam rejiminin en karakteristik özelliği olan hiç kimseye sormadan şapkadan tavşan çıkarma usulü yöntemlerle beraber ekonomiyi altüst edeceksiniz, Türk lirasını değersiz hâle getireceksiniz; bir yıl içerisinde, hatta bir yıl içerisinde bile değil, beş altı ay içerisinde dolar 7 TL’den 17 TL’ye çıkacak; sonra geleceksiniz, burada kanun teklifi yapıp askerle, polisle enflasyon takibi yapacaksınız, bizi de saf yerine koyacaksınız, öyle mi? Hiç saf gözü var mı biz de ya! Sizin o tek adamınızın kafaya göre takılmasının faturasını bu millet zaten ödüyor. Onu görmezden geleceksiniz... İçinizde ekonomistler varsa yazıklar olsun onlara gerçekten ya! Gerçekten bu işi iyi bilen ve sineye çeken varsa, kendi Genel Başkanına “Ya, yanlış yapıyorsun; öyle enflasyon-faiz denklemi içerisinde dünyada görülmemiş bir şeyi başımızda deniyorsun, kimin çıkarlarına bu memleketin kaynaklarını harcıyorsun?” diyebilecek kadar yürekli insan yoksa içinde, o sorununuzu getireceksiniz, burada, efendim polisle, askerle depo basarak... Bir tarihte daha yapmıştınız bunu, hatırlıyor musunuz? Soğanı, sarımsağı, patatesi terörist ilan etmiştiniz. Sonraki yıl biz İç Anadolu’ya gittik; Niğde’de, Nevşehir’de soğan, patates ekenlerin soğan ve patateslerinin depolarında çürümekte olduğunu gördük. Nakliye ücreti ödeyemedikleri için bize dediler ki: “50 kuruşa, 1 liraya, depo kirasına bunları size verelim, bulunduğunuz illere götürün.” Devlet Planlama Teşkilatını kapatacaksınız, bir adam sarayda oturacak, sabah kalkacak “Onu ekin.” akşam kalkacak “Bunu biçin...” Şimdi hangi şapkadan tavşan çıkacağını bekliyorsunuz? Enflasyona endekslenmiş senet meselesini mi? Bu hazineyi biraz daha borca sokmayı mı bekliyorsunuz? İyice uçuruma itmeyi mi bekliyorsunuz bu memleketi? Kardeşim, şoför ehliyeti yok, ehliyetsiz, farkındasınız. Herkese yazıklar olsun; doğruyu görüp sesini yükseltmeyen herkese yazıklar olsun. Bizi oyalamayın burada böyle kanunlarla ya! Akıllı başında insanlar biz ya! Böyle bir kanun mu olur ya! Enflasyonla mücadele... Depo basacaksınız, adam tutacaksınız, sonra kalkıp öbür tarafta da serbest piyasa ekonomisinden bahsedeceksiniz. Altınız kaval, üstünüz şişhane, nereye gittiğiniz belli değil, vallahi billahi belli değil. Herkes hâkim ve savcıdan konuşurken bu kanunun bana en komik gelen yeri bu. Ne olursunuz, bunu buradan çıkarın, uygulayamayacağınız bir kanundur bu. Zaten o fırsatçıların tamamı da sizin partinize oy veriyordu, ben size söyleyeyim. Aynen Londra bankerlerinin malı götürdüğü gibi; yurt dışındaki fonların kimin tarafından koordine edildiği tartışması, ileride doğru konuşulduğu zaman anlarız onu. Bence oyunuz da düşer. Siz buradan oy bekliyorsunuz ya vatandaş

şirinlik diye, oyunuz da düşer. Böyle bir şey olmaz, akıllı işler yapalım ne olursunuz, rica ediyorum. Ben bunu ilk madde olarak söylüyorum.

Hâkim yardımcılığı, bildiğim kadarıyla, 12 Eylül'den önce de vardı, öyle biliyorum, yanlış biliyorsam üstatlarımız bizi uyarırlar. Hâkim, savcı yardımcılığı vardı, 12 Eylülle beraber özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılırken savcı yardımcılığı savcıya dönüştü, başsavcıya dönüştü vesaire. Sayın Oltan Sungurlu döneminde de bazı düzenlemeler yapılmıştı, ben üniversite öğrencisiydim. Bir kadronun adının şöyle ya da böyle olmasının bir önemi yok. Bana göre, bütün hâkimler, bütün avukatlar, bütün hukuk fakültelerindeki şu andaki öğrencilerin ekstradan meslek içi ve meslek dışı eğitime ihtiyaçları var. Zaten bunu öngördüğümüz için burada avukatlık mesleğiyle alakalı da sınav koyduk, nihayetinde koyduk, “Dört yıl sonra uygulanacak.” dedik ama her türlü popülizmle beraber hukukçuluğu altüst etmemize rağmen böyle bir sınav da koyduk. Hâkimlerin meslek içerisinde böyle bir eğitimi almaları ya da böyle bir mesleği bu şekilde yapabilmelerinin bir anormallik olduğunu düşünmüyorum, ben gerekli olabileceğini düşünüyorum ama düzenleme kendi içinde sorunlar yaşıyor. Yani bu düzenlemeye baktığınızda, Anayasa’nın 123’üncü maddesine, 128’inci maddesine aykırılıklar var. O “hâkim adayı” diye alınan arkadaşımız artık vasfı itibarıyla bir hâkimin görmesi gereken her türlü işle ve muhatap ediliyor, alındığı andan itibaren hâkim ve savcılık mesleğiyle alakalı bütün sorumluluğu taşır hâle getiriliyor. Yapacağı görev bir kamu görevi, tanımlanmış orada ama o görevi yapacak olduğu yerde “ve benzeri hâkimin ona vereceği işler...” diye tanımlar koymuşsunuz buraya. Ya, burada kamu görevlilerinin görevlerinin kanunla tanımlanacağı yazıyor Anayasa’nın 128’inci maddesi bunu düzenliyor, 123’üncü madde bunları düzenliyor, benzeri maddeler var. Siz bu maddeyi Anayasa’ya uygun olarak nasıl tarif ediyorsunuz? Yani şu şu şu görevleri yapar, tensip yapar, onu yapar, bunu yapar, dosyayı inceler, falanı toplar, feşmekanı toplar, sonra da o hâkimin vereceği benzeri görevleri yapar. Nedir o benzeri görevler? Bu, Anayasa’daki o, kamu görevlisinin görevlerinin kanunla düzenleneceği ilkesine uygun mu? O hâkim ona ne görev verecek? Onunla ilgili daha sonra nasıl bir tutanak tutacak? Onu notlayacak değil mi, notlamayı yapacak orada, değerlendirmeyi yapacak? Böyle bir garabetin -bana göre- Anayasa’ya aykırı olduğunu düşünüyorum.

Burada birkaç konu daha var yine bu başlatma meselesiyle alakalı. Mesela ne kadar sınava gireceğinin sınırı belli değil, değil mi? Yani herhâlde sınava girebiliyor bu arkadaşlar, benim bildiğim kadarıyla burada bir sınır koyulmamış.

İkincisi, sınavın objektif olacağı konusunda çok ciddi kaygılar ve kuşklar var. Bu kaygılar ve kuşkların temel nedeni sizin şu andaki yargı performansınızdır. Yargı performansınız objektif olmadığı için, içinde görev yapan hâkimlerin bile sübjektif olarak kendisini bağımsız ve tarafsız hissetmediği bir yargı mekanizması yarattığınız için, ben sadece benim baktığım yerden değil, bu görevi yapacak olan hâkim ve savcılarının da... Çok üzgünüm, kurumları asla yıpratma niyetimiz yok, biz demokrasiye inanıyoruz ve bu kurumların gerekli olduğunu düşünüyoruz, Adalet Akademisi de bize gerekli, Danıştay da gerekli, Yargıtay da gerekli, Anayasa Mahkemesi de gerekli ama münferiden insanlar üzerinden baktığımız zaman, siyasal iklimin etkisi altındaki insanların buradaki yargıç adaylarını değerlendirmelerinde çok objektif olamayacağını sokaktaki çocuğa sorsanız o size söyler. Niye bunu söylüyorum dersiniz? Siz hiçbir konuda objektif iş yapmıyorsunuz ki. Sakın kızmayın, sakın kızmayın, sakın kızmayın çünkü hakikaten şu andaki “background”unuz kirli, kendi yaptıklarınıza uygun olmayan göreve başlattığınız insanlar dolu etrafta. Bunu belki arkadaşlar örnek vermişlerdir; yakın tarihte Bakan Yardımcısı atadınız. Atadığınız Bakan Yardımcısı daha önce sizin “Hâkimler Anayasa Mahkemesi ve AİHM kurallarına uygun olarak davranmalıdır.” diye getirdiğiniz referans maddeye uygun değil. Enis Berberoğlu davasında yaptıkları belli, başka davalarda yaptıkları belli. Ya, biz bir hukuk gerçeği yaşadık, sizin gözünüzün önünde olmadı mı bu? Berberoğlu davasında en son Anayasa Mahkemesi bu

hâkimin gözünün içine soka soka soka soka “Kardeşim, sen bu işi yanlış yaptın.” dedi. Siz bu arkadaşı -hanginize yakın bilmiyorum, bak, açıkça siyasi fikrini bilmiyorum ama sanıyorum büyük ortağa değil, küçük ortağa daha yakındır, Halil Bey benden daha iyi bilir, referansı oradan alıyor olabilir- siz bu hâkimi aldınız, ödüllendirdiniz, Bakan Yardımcısı yaptınız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Bizimle ilgisi yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yoksa bir ilgi buluruz ona ya, biri korumuş; çok başarılı o zaman, referansları çok başarılı o zaman. Yani Anayasa Mahkemesine uymamayı başarı kabul ediyor demek ki bizim adli teşkilatımız. Bunun gibi birçok insanı aldınız hâkim olarak çeşitli kadrolarda yükselttiniz. Daha geçenlerde bizim Genel Başkanımızla alakalı bir hâkim tedbir kararı verdi, Ankara’ya getirdiniz, bir mahkemeye oturttunuz. Her nasılsa, o kadar hukuk mahkemesi içerisinde bizim Genel Başkanımıza ilişkin tedbir istediğiniz karar oraya gitti ve o hâkim Sayın Genel Başkanımıza konuşmada dikkat etme konusunda tedbir kararı verdi. Yahu, utanıyorum ben bunları konuşurken. Yani ben bu yargının bir parçasıyım, ne hâle düşürdünüz bu yargıyı? Şimdi, burada, bir takım kurumlarda şirinlik yaparak siz bu işin içinden çıkacağınız düşüncesindeyseniz, olmaz, çıkmaz. Siz bu alanı da kendi kadrolaşmanız için kullanırsınız, ben size söyleyeyim. Yani hâkim yardımcılarını değerlendirirken objektif olamazsınız. Yüreğiniz yetiyorsa hâkim adaylarının sınavlarını kameralar altında yapın, yargıya açın, ondan sonra biz de diyelim ki: “Siz objektif işler yapıyorsunuz.” Mülakatları, şunları bunları, mesleki değerlendirmeleri niye yapmıyorsunuz kardeşim ya, niye yapmıyorsunuz? Bu çocuklar insan değil mi, bu çocukların onuru yok mu? Yazılı sınavda 100 puan alan adamı sözlü sınavda eliyorsunuz, 60-70 puan alan adamları alıyorsunuz, herkesin gözünün önünde oluyor bu. Hâkimlik mesleğine başlarken bile insanları tavassutun eseri, kayırmacı bir mantığın muhatabı yaparsanız, daha sonra Anayasa’nın 138’inci maddesindeki “Hâkimler vicdanlarına göre karar verirler.” hükmünü nasıl işleteceksiniz? Mesele bu mudur? Yani Avrupa Birliğiyle ilgili yapmış olduğunuz yeni entegrasyon meselesinde sizden istenen sadece bu mudur, şekli anlamda hâkim yardımcılığı müessesesinin kurulması ama kurtlar sofrasına o gencecik çocukların teslim edilmesi midir? İlla oraya da bir şekilde siyasetinizin kirli hâlini sokmayı düşünüyorsunuz. Söylüyorum, bu kanuna ekleyelim, bu hâkimlerin yükseltilmesinden mesleğe alınmasına kadar her aşamada dava açma hakları olsun, varsa mülakat safhası kameralar önünde yapılsın; yapılmasın demiyoruz -hâkimlik mesleği mülakatla alınabilecek bir meslektir, biz buna bir şey demeyiz, bazı mesleklerden biridir- yapalım kameraların karşısında, kimsenin hakkı yenmesin.

Arkadaşlar, çok üzgünüm, yıllardır bu ülkede bir gelenek bozulmadı gitti. Her hâkim savcı ataması söz konusu olduğunda herkes kendisine tavassut kurabilecek bir alan arıyor. Biz bu mesleği bu şekle sokamayız. Hukukçular en onurlu yerde oturan insanlardır. “Vicdanlarıyla karar verecek.” dediğimiz insanları daha işin başından itibaren siyasetin tavassut alanına teslim edemeyiz. Bu kanun teklifi böyle sıkıntılar yaşıyor kendi içerisinde, bu kanun teklifinin içerisinde, hiçbir yerde bu adayların objektif değerlendirilebileceğini teminat altına alan hiçbir madde yok. Benim açımdan güvensiz, benim açımdan kontrolsüz bir kanun bu anlamda. “Yapılmasın.” demiyorum, hâkim adayları değerlendirilsin. Yaptıkları iş görev içerisinde eğitsel bir anlam taşısın, perspektifleri itibarıyla faydalı da olabilsinler, ataletin içinde kalmasınlar, sadece bir üniversite öğrencisi gibi akademiye bitirip ondan sonra pat diye bir şeylerin içine de düşmesinler, faydalı bir dönem geçirsinler ama bu fayda bir siyasi iradeye teslim edilmesin. Geleceğimizi işte bu şekilde yiyebiliriz. Hukukun olmadığı yerde ne ekonomi düzgün olur ne insan hakları düzgün olur ne barış içinde yaşama kültürümüzü oluşturabiliriz; hukuka güvenin olmadığı yerde hiçbir şey yapamayız. Hukuka güveni başlatacağımız yer de işte bu birinci basamaktır. İlk düğmeyi doğru iliklemediğimiz süre içerisinde kimseden hiçbir şey beklemeyelim. Ben tekrar ediyorum, hâkim yardımcılığı mesleğinin kurulabileceğine inanç taşıyorum, gerekli olabileceğine inanç taşıyorum ama bu getirdiğiniz düzenlemenin bu işi öngörmek anlamında değil, yine bir şekilde siyasi

alana bunu peşkeş çekme anlamına düşebileceğini görüyorum. Türkiye’de hukukta eğer bir değişiklik, bir atraksiyonel duruş, gerçekten dünyanın diğer ülkelerine benzeyecek derecede objektif ve subjektif anlamda bağımsız ve tarafsız bir hava yaratmak istiyor isek hukuku siyasetin bir defa kangrenleşmiş hegemonyasından çıkarma zorunluluğumuz var. Bu yasalarla, bu Anayasa’yla ağzınızla kuş tutsanız bunu becerme şansınız yoktur. Sarayda nikâhı yapılan başsavcıdan, bir gün bile Yargıtayda oturmadan Anayasa Mahkemesine seçilen üyeye, bu ülkenin hukukunun da hukukçularının da siyasetinin de bu Meclisinin de ayıbıdır kardeşim. Hani Yargıtayda 100 küsur insan el kaldırdı bir üyeye, gönderdi ya Anayasa Mahkemesine, o 100 küsur insanın hiçbirisi ileride “İlk taşı siz atın.” diyebildiğimizde masum olmayacaktır, buna inanın. Kendileri ihanet etmişlerdir, emek veren arkadaşlarına ihanet etmişlerdir, siyasi iradenin gölgesinde Anayasa Mahkemesi üyesini seçip göndermişlerdir. Şimdi, silsile hâlinde tümüyle idarenin kontrolünde olan bir kurum bize hâkim yardımcısı yetiştirecek, doğru değerlendirecek -kişilerden bağımsız söylüyorum, zaten bu sistemi bize de teslim etseniz bu sistem bizi de bir şekilde vampirleştirir diyoruz, sistemden kaynaklı eleştiri getiriyorum- ondan sonra da biz buradan medet umacağız. Arkadaşlar, hiç kimseyi oyalamayalım, kurumların içini boşaltmayalım, kurumların içini siyasi dolgularla doldurarak bize lazım olacak kurumları da kirletmeyelim. Hâkim ve savcı yardımcılığı kurumu doğru bir kurumdur, getirdiğiniz yasa teklifi yanlış bir yasa teklifidir. Bu getirdiğiniz yasa teklifiyle beraber bunun da içini kirletir hâle geliyorsunuz. Oturalım, yeni bir çalışma yapalım bu konuyla alakalı... Ya, Türkiye’nin 2’nci büyük partisinin milletvekillerinin bu konuda görüşü alınmadan yasa teklifi hazırladınız. Niye hazırlıyorsunuz kardeşim? Bizim Mecliste 40 hukukçu milletvekilimiz var. Ya, bir gün Adalet Bakanlığı çağırmasın mı; “muhalfeet partisinin milletvekillerine de bir teklif hazırlarken soru soralım...” En az bu arkadaşlarımız kadar biz de hukukçuyuz, bir sorsanız ya! Getiriyorsunuz buraya dayatmayla beraber, biz burada içimizi döküyoruz, parmak sayısıyla geçiriyorsunuz, barolarda yaptığınız gibi oluyor işte. Ondan sonra Ankara’da 2’nci Baro sayıyı tamamlayamıyor, ihtar yiyor, bilmem ne. “İstanbul’da 2’nci Baroya ne kadar para aktarabiliriz?” diye bize kanun yaptırıyorsunuz, hukuku kirletiyorsunuz. Hukuku kirlettiğiniz süre içerisinde bu vatandaşın cebindeki parayı çalışıyorsunuz çünkü hukuk ekonominin de sigortasıdır. Bu ülkeye yatırım yapılmıyor, bu ülkeye krediler yüksek maliyetle giriyor, hatta girmiyor, bu ülkemizin insanlarını açlığa ve sefaletle mahkûm ediyorsunuz çünkü hukuk hukuksuz, çünkü hukukçular hukuksuz ve bu yasalarla beraber de bunlara bir şekilde yol açıyorsunuz.

Aynı yasa teklifinde başka bir düzenleme daha var; noterlerle ilgili. Sanki noterlere bütün alanları açtınız, noterler her şeyden haberdar, sonra diyorsunuz ki noterlerle ilgili: “Eksik harç tahakkuk ettirilirse sizin sorumluluğunuz olacak.” Bilmiyorlar ki kaç para harç? Beyana dayalı yapıyorlar bu işi. Noterler Birliği Başkanı burada, herhâlde bu konuda bir şey söyleyecektir. Bize yüzlerce mail geliyor kardeşim, sormadınız mı Noterler Birliği Başkanına, hiç mi tanıdığınız bir noter yoktu? Hangi kaynaklara erişiyor, gayrimenkulle ilgili bütün bilgileri ellerinde mi, onlarla ilgili değerlendirme yaptıklarında kişisel sorumluluklarına gidebileceğiniz kadar nimet-külfet ilişkisi var mı? Sormuyorsunuz, etmiyorsunuz. Biz burada uzun uzadıya konuşmak zorunda kalıyoruz çünkü kanun yapma tekniğiniz dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir teknik, kendi aranızda maç yapıyorsunuz. Geçen sefer avukatlarla ilgili de burada konuşurken Barolar Birliği Başkanını getirdik buraya, yıllar sonra Barolar Birliği Başkanı geldi, o kadar mutlu oldum ki, anlattı size burada, dedi ki: “Biz diğer barolarla beraber yönetmelik çalıştık, aramızdaki parayı paylaşma, adli yardımla ilgili bir sorunumuz yok. Siz niye bu kanuni düzenlemeyi yapıyorsunuz?” Kimsenin haberi yok, kanuni düzenleme yapıyorsunuz. Adına düzenleme yaptığınız 2’nci Baro bile itiraz etmemiş onların yönetmelik çalışmasına. Derdiniz ne arkadaşlar ya? Niye bu kadar zarar veriyorsunuz bizim kurumlarımıza, niye kurumsal yapı kültürümüzü bu kadar bozuyorsunuz, niye bizim gibi bu ülkenin zenginliklerinden hiç faydalanmıyorsunuz? Bin tane toplantıya geldiniz

buraya, bizim hukukçularımız da burada konuşular; yeri geldi hak verdiniz, yeri geldi “Düzeltilme yoluna gideceğiz.” dediniz, yaptınız yapamadınız, ayrı, o konuyu sorgulamıyorum, tek adam rejiminin karakteristik özellikleri üzerinde durmuyorum. Hiç demediniz mi ya “Burada muhalefet partisinde de akıllı eren insanlar var, bir görüşlerini alalım bunların.” Komisyonunda şimdi görüşümüzü alıyorsunuz ya, bir tek madde değişmeyecek, kimi kandırıyorsunuz ya? Usulü yerine getiriyorsunuz, usulü yerine getiriyorsunuz burada, İç Tüzük bunu emrediyor, bizim burada yasal haklarımız var, kullanacağız, siz hiçbir şeyi değiştirmeyeceksiniz. Bu ülkeyi kanun çöplüğüne çevirdiniz, hiç baktınız mı iktidarınızda ne kadar kanun çıktı ve ne kadar kanun değişti? Altı ayını doldurmadan kanun değişiklikleri yaptınız ya! Size yalvardık bu Komisyonunda, dedik ki “Arkadaşlar, bakın -şu bacalar meselesi vardı Sayın Cumhurbaşkanının veto ettiği- doğru değil bu yaptığınız. ‘Hayır, doğru.’” dediniz, Genel Kurula getirdiniz, geçirdiniz, orada konuşurken söyledim, 7-7 zar atılacak sizin üzerinize, utanacaksınız dedim, Sayın Cumhurbaşkanı veto etti “Aa, Cumhurbaşkanımız ne kadar demokrat?” 600 kişilik Meclis niye antidemokrat o zaman? Ya, arkadaşlar, ne olursunuz -aha dört yılı bitirdik, inşallah erken seçim olur, tekrar burada olursunuz- biraz sorgulayın kendinizi bu kanunları getirirken; ya, ne olursunuz sorgulayın ya. Bu ülke başında tıraş öğrenilecek bir ülke değildir. Yapmayın! Bakın, kurumsal olarak doğru olduğunu söylüyorum, içindeki maddelerin tamamının insanları ezerek ve siyasete bir şekilde entegre ederek yargıyı bozacak maddeler olduğunu söylüyorum. Yapmayın, bu kadar hızlıca sıradan bir çalışmayla hâkimlik ve savcılık mesleğinin normlarıyla oynanmaz, bu arkadaşlar sizin esiriniz olacak.

Ha, bir madde daha var orada, Danıştay İdari Dava Dairelerini 2026’ya kadar uzatıyorsunuz; gerekçesine baktım, doğru düzgün bir gerekçeniz yok ya! Utanıyorsunuz çünkü; yazamazsınız. Sayın Cumhurbaşkanına paralel bir Dava Daireleri arıyorsunuz; bozulur ya, Danıştay kendi arasında bir oylama yaparsa o dairede bozukluklar oluşur. Bizi de burada saf yerine koyuyorsunuz, gerekçesi de “İş yükünün yoğunluğu.” Okuyun arkadaşlar, -28’inci madde miydi, 26’ncı madde mi; kaçtı, neyse...- 16’ncı madde; gerekçenize hiç baktınız mı, siz tatmin oluyor musunuz 16’ncı maddeden? Gerekçenizi okuyayım mı? “Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun, mevcut ve muhtemel iş yükü nazara alınarak yargılamada gecikmelere sebebiyet verilmemesi amacıyla 31 Aralık 2026 tarihine kadar hâlihazırda yapıyla çalışması öngörülmüştür.” Niye geciksin kardeşim ya? Kim dedi size gecikir? Danıştay kendi içinde seçim yaparsa, kendisi o kadroları... 2026’ya kadar niye uzatıyorsunuz arkadaşlar? Sevdî Sayın Cumhurbaşkanı o Daireler Kurulunu da, kendisine ayak uyduruyor. Yapmayın arkadaşlar, sizin dışınızdaki herkesi saf zannetmeyin, akılsız zannetmeyin, elinize fırsat geçti diye bu kadar hovardaca kanun yapmayın. Bu ülkede kanun yapma tekniğini siyasetin bu kadar angajmanına sürmeyin, sokmayın. Biz sizin gibi yapmayacağız, buna emin olabilirsiniz. Ne kadar kirlertirseniz kirletin, biz gelip doğrularını yapacağız. Kim talep etti sizden kardeşim 2026’ya kadar bu süreyi uzatın diye? Bunun benzerini, başka bir tanesini de Yüksek Seçim Kurulunda yapmıştınız. İstanbul seçimlerini..

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Maddeyle ilgili konuşuruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Açıklarsınız kardeşim, bizi ikna etmeniz mümkün değil, biz gerçeğini biliyoruz o işin.

İstanbul seçimlerinin gerekçesini açıklayamayacak biçimde iptal eden YSK üyelerini de böyle taltif etmişsiniz; aynen onlara seçimi iptal ettirmişsiniz. Ya, yüzünüz kızarsın biraz ya! Sizin dışınızdaki da insanlar var, başkalarının haklarıyla oynamayın, Danıştay hâkimlerinin hakkını ellerinden almayın, Danıştayın kendi demokratik iradesiyle yapabileceği işleri ellerinden almayın; yürütme kanalıyla kapatmayın bu alanları ya! Yapmayın bu kadar yargıya kötülük.

Sevgili Başkanım, daha fazla uzatmayacağım ama bu getirdiğiniz kanun, nihayetinde tekrar ediyorum, yargıyla tümüyle oynama hâline geldi. Yargıyla ilk defa oynamıyorsunuz, örnekleriniz

çok fazla, zaten yargıya saygısı olan bir iktidar olmadığınızı da herkes biliyor; sizi rencide etmek için söylemiyorum bunları. Sayın Cumhurbaşkanı tahliye kararını veren mahkemeye bile “Kimseye sormadan tahliye kararı verdi.” dedi ya! İçimizde hâkimler var ya; arkadaşlar, siz tahliye kararı ya da bir karar verirken Sayın Cumhurbaşkanına mı soruyorsunuz ya da “kimse” adı altında soracağınız bir yerler mi var? Osman Kavala davasında mahkeme tahliye kararı verdi, “Kimseye sormadan tahliye kararı verdi bu mahkeme.” dedi, yarım saat sonra başka bir dava ihdas edildi, başka bir tutukluluk kararı hayata sürüldü. Yahu siz yargı camiasını bu kadar zora sokma hakkını nereden buluyorsunuz kendinizde ya? Bir dünya kıymetli yargıç, eli ayağı öpülesi derecede sizin baskınıza rağmen bu işi yapan yürekli insan var bu camiada. Yarın gidersiniz onlar kendi aralarında orayı bir güzel bağımsız ve tarafsız hâle getirirler, sizin arkanızdan da Fatiha okumazlar, haberiniz olsun. Sizin arkanızdan size alet edilen o insanları tek tek ayıklarlar, sorarlar ya “Siz ne yaptınız ya? Kime sormanız gerekiyordu?” Soruyorum ben şimdi, Osman Kavala davasında tahliye kararı veren mahkeme heyetinin kime sorması gerekiyordu? Sayın Cumhurbaşkanı “Kimseye sormadan bu kararı verdi.” dedi. Kime sorması gerekiyordu? Zihniyet bu olunca siz de bu Meclisin görev ve yetkilerini münhasıran kullanabilecek olduğu bütçeleden tutun hâkim ve savcılarla alakalı kendi iradeleri ve Meclis iradesiyle yapabilecek oldukları düzenlemelerin tamamını referandumda böyle bir tek adama teslim ettiğinizden dolayı bugün sancıyı tentürdiyot tedbirlerle aşmaya çalışıyorsunuz. Ondan sonra işte, enflasyona polis, savcı ararsınız, ondan sonra bitirdiğiniz yargı bağımsızlığına karşı ismen hâkim, savcı yardımcılığı koyarsınız, altına da yine kendi ateşinizi yakarsınız. Tek kurtuluş var, sandığın gelmesi; hiç boş yere çabalamayın bu işlerle, hayırlı bir iş yapabilmek şansınız kalmadı zaten, kimsede meşru bir karşılığınız da kalmadı, millete rağmen yasa yapmayın.

Bakın, Noterler Birliği Başkanı burada, onların adına bir iki şey daha söyleyecektim ama istiyorum ki kendileri söylesinler kardeşim; çıksınlar, söylesinler, onların da hayrına dua etmediğinizi anlasınlar, bilsinler, söylesinler.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Peki, yoklamamız var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, bir söz talebim var usulle ilgili.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yoklamamız var, bir yarım saat veriyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İki üç dakikayı geçmeyecek.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – İki dakika, buyurun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Vallahi biz konuşmalarımızı geri çekelim...

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, biz...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Şöyle diyecektim, nasıl olsa Adalet ve Kalkınma Partisi ve MHP’li teklif sahipleri yok, biz de vazgeçtik, ne yapacaksınız Başkan? Maddelere geçilmesini oylamaya sunacaksınız, hiç kimse yok.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Yok, daha geneli üzerinde konuşmalarımız devam ediyor.

İki dakika veriyorum ve yarım saat ara vereceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yahu üç dakika, neyse.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Evet, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Şimdi, Değerli Başkanım, İç Tüzük’ümüzün 35’inci maddesi diyor ki: “Komisyonlar, kendilerine

havale edilen kanun tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler -esas bizi ilgilendiren sorun bu- birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler.” şimdi, Değerli Başkanım, benim Türkiye Büyük Millet Meclisine vermiş olduğum kanun teklifi var. Kanun teklifi nedir? 2802 sayılı hâkimlerle ilgili Türkiye’de gerek avukattan tutun gerek doktordan tutun gerek 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’ndan tutun, hepsi göreve başlarken yemin eder. Yemin etmeden göreve başlayan hâkim ve savcılar var. Hâkim ve Savcılar Kanunu’nda bu eksiklik olduğu için yemin etmeden göreve başlıyorlar kanun teklifimin yemin metni şu şekilde: “2802 sayılı Kanun’un “Atama” başlıklı 10’uncu maddesinin son fıkrasına aşağıdaki madde eklenmiştir.” diyoruz. “Mesleğe dâhil edilen hâkim ve savcılar göreve başlamadan önce aşağıdaki andı içerler:

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ne, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne bağlı kalacağıma, insan hak ve hürriyetlerini, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nı ve temel hak ve özgürlükleri koruyacağıma, görevimi doğruluk, dürüstlük, tarafsızlık ve hakka saygı duygusu içinde her türlü etki ve kaygıdan uzak olarak Anayasa’mızın dayandığı temel ilkelere, evrensel hukuk ilkelerine uygun hukuk anlayışı içinde sadece vicdanımın emrine uyarak yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine ant içerim.” şeklinde bir teklif verdim. Sizden İ Tüzük’n 35’inci maddesi uyarınca görüşülmekte olan bu kanunla birlikte görüşülmesini istirham ediyorum; yani bunun kanunen bağlanması gerekir birbiriyle ilgili olduğu için.

İkinci bir husus şu: Hâkim ve savcıların coğrafi teminat anlamında kendileri istemediği müddetçe görev yerlerinin değiştirilmesi veyahut da bir başka yere atanması anlamında yapılmaması.

nc teklifim de: Tarafsız ve bağımsız yargının elzem olduğu bu kadar söyleniyor, gerek Adalet Bakanlığının gerek Adalet Bakan Yardımcılarının Hâkim Savcılar Kurulu içerisinden çıkarılmasına yöneliktir. Yani burada İ Tüzük’n 35’inci maddesi bu kanun tekliflerinin birlikte görüşülmesini emretmektedir. Bu konunun öncelikle karara bağlanıp ondan sonra genel görüşmelere geçilmesi, ayrıca eğer bu taleplerim kabul edilmeyecekse bu kanun teklifi için bir alt komisyonda ğretim üyelerinden, üniversitelerden görüş alınmasını istirham ediyorum.

Söz verdiğiniz için de teşekkür ediyorum.

BAşKAN ABDULLAH GÜLER – Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Genel Kurulda bir yoklama var, 18.30’a kadar ara veriyorum.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 17.54

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.30****BAŞKAN: Abdullah GÜLER (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Değerli Adalet Komisyonu üyeleri, toplantı yeter sayımız vardır, toplantının açılışını yapıyorum.

Genel Kurulda Adalet Komisyonunun geçen haftalarda çıkarmış olduğu Avukatlık Kanun Teklifi görüşmeleri var. O görüşmeler şimdi başladığı için, Adalet Komisyonu üyelerimizin birçoğunun da konuşmaları var, dolayısıyla toplantıyı burada kapatıyoruz.

Yarın saat 11.00’de toplanmak üzere...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – 1’inci maddeden başlamak üzere mi Başkanım?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hayır, geneli üzerinde konuşacağız.

BAŞKAN ABDULLAH GÜLER – Geneli üzerinde söz almayan birkaç milletvekilimiz kalmıştı, onlar benim hatırımda; onlara, geneli üzerinde söz verdikten sonra maddelere geçilmesini oylayacağız ve maddelerle beraber devam edeceğiz, akşamüzeri de bitirmeyi arzu ediyoruz.

Herkese hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 18.32